

PÁLYÁZAT A KÖNYVTÁRI MINŐSÉGI DÍJ ELNYERÉSÉRE 2024

*Illyés Gyula Könyvtár
Szekszárd*

Tartalom

BEVEZETÉS	4
ZÖLDKÖNYVTÁRI HÁLÓZAT	5
Az innováció tartalma	6
<i>Öko-gyűjtemény.....</i>	<i>8</i>
<i>Zöld szolgáltatások.....</i>	<i>8</i>
<i>Érzékenyítés / Szemléletformálás.....</i>	<i>11</i>
<i>Zöldkönyvtári hálózat.....</i>	<i>18</i>
Az innováció célja, várt és elért eredményei	24
<i>Az innováció céljai.....</i>	<i>25</i>
<i>Eredmények.....</i>	<i>25</i>
Az innováció bevezetésével kapcsolatos használói, partneri vélemények	29
<i>Használói, partneri vélemények</i>	<i>30</i>
Az innováció kapcsolódása a könyvtár stratégiájához.....	32
Az innováció kapcsolódása a szervezet működéséhez	33
Az innováció hatása a könyvtár egészére	34
A PDCA elv érvényesülése	35
Az innováció fenntarthatósága	37
Ifjúsági közösségek, alkotócsoporthoz.....	38
Az innováció tartalma	38
<i>A csoportok</i>	<i>39</i>
<i>A helyszín.....</i>	<i>46</i>
<i>Az időkeretek.....</i>	<i>47</i>
<i>Módszerek.....</i>	<i>48</i>
Az innováció céljai, várt és elért eredmények.....	55
Az innováció bevezetésével kapcsolatos használói, partneri vélemények	59
Az innováció kapcsolódása a könyvtár stratégiájához.....	61
Az innováció kapcsolódása a szervezet működéséhez	62
Az innováció hatása a könyvtár egészére	64
Az innováció bevezetése és alkalmazása során a PDCA elv érvényesülése	65

Az innováció fenntarthatósága	67
ÖNÉRTÉKELÉS	69
<i>Stratégia.....</i>	<i>69</i>
<i>Munkatársak</i>	<i>70</i>
<i>Együttműködés, partnerek, erőforrások</i>	<i>70</i>
<i>Fejlesztendő területek</i>	<i>71</i>
EREDMÉNYEK, MUTATÓK	72

BEVEZETÉS

Az Illyés Gyula Könyvtár több, mint háromezres dokumentumállományával Tolna vármegye legnagyobb közgyűjteménye, az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR) szolgáltató könyvtára, Tolna vármegye városi könyvtárainak módszertani központja, a Tolna vármegyei Könyvtári Szolgáltatási Rendszer (KSZR) vezetője, Szekszárd város könyvtára.

A világháború után Szekszárdon épült Magyarország első könyvtári célú épülete; az akkor korszerű ház 60 év múltán már elavultnak számít. Az utóbbi évtizedekben több elképzelés is született egy új könyvtár felépítésére.

KÖNYV KULTÚRA KÖZÖSSÉG

Az olvasás iránti elköteleződésünket jelzi, hogy a könyvtár jelmondatának szellemében, az országban elsőként Szekszárdon szerveződött biblioterápiás csoport a Könyvtári Intézet és a Tolna Megyei Balassa János Megyei Kórház segítségével. Ezt a hagyományt folytatja a kórház Pszichiátriai osztályán kialakított letéti könyvtár, illetve a könyvtár körül szerveződő, minden olvasói réteget megcélzó közösségfejlesztő tevékenységünk. A könyvtár rendszeresen kitelepül a városi rendezvényekre, többek között a Szüreti Fesztiválra, az Adventi programsorozatra, a Háy János Mesefesztiválra, valamint a kezdetektől, 2013 óta társrendezője a „Szekszárdi Magasiskola” Mészöly Miklós Irodalmi Akadémia, Írói Alkotótábor és Mesterkurzus programjainak.

Az évtizedes kitartó minőségirányítási munka eredményeként 2020. január 22-én az Illyés Gyula Könyvtár megkapta a Minősített Könyvtár címet, amely azóta is meghatározza munkánkat. Folyamatosan figyeljük felhasználóink igényeit, fejlesztjük szolgáltatásainkat, innovációink révén valósítunk meg egy modern könyvtárat Szekszárdon. A Modern Városok Program keretében elkészült, és 2023 augusztusában műszaki átadásra került a Szekszárdi Tudásközpont épülete: már csak a beköltözésre várunk. Az új épület motiválta stratégia megvalósításának sikerét jelzi a Családbarát Szolgáltató Hely, illetve a Rotterdamban - *a világ minden részéről beérkező pályázatok második legjobbjaként* - elnyert „IFLA Green Library Award” (Zöldkönyvtári cím). Bízunk benne, hogy a pályázatunkban bemutatott innovációk, amelyek kifejezik könyvtárunk értékeit, és elősegítik küldetésünk megvalósítását, méltóvá tesznek minket a Könyvtári Minőségi Díjra is.

ZÖLDKÖNYVTÁRI HÁLÓZAT

Ma már nem kérdés, hogy a környezeti válság, a klímaváltozás az emberiség előtt álló legsúlyosabb kihívás. Az ökológiai rendszerek túlterhelése okozta krízis olyan kulturális választ követel az embertől, melyben a jelen materiális igényeit a jövő nemzedékek igényeinek tekintetbevétele szorítja egy fenntartható életmód keretébe.

Az ENSZ 2030-ig szóló fenntartható fejlődési céljai egy cselekvési program beavatkozási területeit jelölték ki. Ez a 17 cél (az ún. SDG-k) egy, a fenntarthatóságot támogató kultúra elemeinek tekinthetőek.

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK

Az IFLA az SDG-ket a könyvtárosság jövőjét érintő alapvető operatív témaként kezeli. Ezek a célok nem egyszerűen lehetőséget mutatnak meg a könyvtárak számára, hanem konkrét teendőket, ahogy az Magyar Könyvtárosok Egyesületének 2017-es konferenciája is leszögezte.

Az elmúlt évtizedben világszerte kibontakozó zöldkönyvtári mozgalom abból a belátásból táplálkozott, hogy a könyvtáraknak, mint véleményformáló intézményeknek nemcsak lehetőségük, de egyben felelősségük is arra, hogy közösségeiket felkészítsék az elkerülhetetlen változásokra. A könyvtárak segíthetnek egy környezettudatos szemlélet, egy ökológiai kultúra kialakításában.

A zöldkönyvtári átalakulás tehát nem annyira már meglévő olvasói igényekre reagál, sokkal inkább a kor legújabb áramlataira, és a mindannyiunkat érintő környezeti válság jelentette

kihívásra adott intézményi válasz. A zöldkönyvtári innovációban a könyvtárak szerepének, jelentőségének erősítését ismertük fel. Egy hálózatnak a lehetőségét, amiben – összhangban a Nemzeti Fenntarthatósági Stratégiában megfogalmazott közgyűjteményekkel kapcsolatos szempontokkal – a mindennapi élet részévé válhat a környezettudatosság és a fenntarthatóság.

A zöldkönyvtári projekt elindítására a vármegyei levéltárat is magában foglaló Szekszárdi Tudásközpont ígérete ösztönözte az Illyés Gyula Könyvtár vezetését. A Modern Városok Program keretében tervezett épület a környezettudatos, energiahatékony technológiát ötvözi az öko-építéssel gesztusaival. A Minősített Könyvtári cím elnyerését (2019) követően célunk nem lehetett más, mint az, hogy az új épület megnyitásakor az olvasókat megújult szolgáltatások és zöldkönyvtári működés fogadja. Történetünk tehát az első Covid-lezárás idején kezdődött, amikor 2020 februárjában megalakult az öko-munkacsoport és elkezdte felmérni a könyvtár adottságait, a zöldítés lehetőségeit.

AZ INNOVÁCIÓ TARTALMA

A tervszerű munka megkezdésekor az IFLA Green Library check-list és az IFLA, illetve a Magyar Könyvtári Egyesület által a közkönyvtárak figyelmébe ajánlott ENSZ 2030 Fenntartható Fejlődési Célok irányították munkánkat. A 2020-ban elkezdett zöldítési folyamat 2023 nyarán, az IFLA Ensulib szekciójának elismerésével, a Green Library Award legjobb zöldkönyvtár kategória 2. helyének elnyerésével zárult.

Az oklevélben megfogalmazott értékelés:

„Ez a projekt valóban megérdemli a díjat, mivel erős közösségi elkötelezettséget mutat, amely számos helyi, nemzeti és nemzetközi szervezetekkel való partnerséget foglal magában...”

„...Lenyűgöző szempont az együttműködés iránti elkötelezettségük és az ország más könyvtáraitól származó fenntartható kezdeményezések megismerése, lehetővé téve a megyei zöld könyvtári hálózat növekedését. Érdemes megjegyezni, hogy a könyvtár a fenntarthatósági kérdéseket is a küldetésnyilatkozatának központi elemeként tűzte ki.”

Az elismerést nem az innováció lezárásaként tekintjük, hanem megelőlegzett bizalomként további fejlesztések elindítására, és a megkezdett zöldítési folyamat folytatására.

A 2020 előtti években már több ökológiával, környezettudatos életmóddal foglalkozó előadásra is sor került könyvtárunkban. Tanulságos volt a 2018-as *Zöldítsünk!* című konferencia is, amire az első hazai Green Library Award runner-up helyezés (*József Attila Városi és Megyei Könyvtár*) után került sor. A szociálisan elkötelezett és környezettudatos kollégáknak voltak összeköttetései a helyi zöld civilekhez, a Gyermekkönyvtárban ekkor már évek óta voltak újrahasznosító foglalkozások, a megyei környezeti nevelési programmal rendelkező iskolákhoz fűződő kapcsolatokra is lehetett építeni. Az IFLA ajánlásai, a zöldkönyvtárról hozzáférhető nemzetközi szakirodalom mellett saját tanulmányútjaink is nagyban segítették a tájékozódást. Az IFLA Green Library Award hazai kitüntetettjei örömmel fogadták érdeklődésünket. 2021-ben jártunk Óbudán az Ezüsthelyi Könyvtárban, és Tatabányán a József Attila Könyvtárban is. A német Grüne Bibliothek Netzwerk (*Német Zöldkönyvtári Hálózat*) munkája és könyvtárlátogatásaink megerősítettek minket abban, hogy a zöldkönyvtárak valódi társadalmi hatást hálózatban érhetnek el.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egy inspiratív szekszárdi hagyományhoz is tudunk kapcsolódni. Adott számunkra egy gondolkodói örökség, aminek ápolásában a Mészöly Miklós Egyesülettel való közös munka révén a könyvtár is részt vesz. Mészöly Miklós zöld szemlélete, természetközeli látásmódjának fontossága további megerősítést nyert az Öko-estek a könyvtárban sorozat első előadásán dr. Varga Anna révén. A környezettudatosság és a könyvkultúra összefüggésének hangsúlyozásában és terjesztésében a könyvtárak proaktív szerepet tölthetnek be.

Az adottságok áttekintése után 3 főbb beavatkozási területet azonosítottunk, ahol a munkát megkezdhattuk az új épületbe költözés előtt: 1) öko-gyűjtemény létrehozása, 2) zöldkönyvtári szolgáltatások, 3) érzékenyítés (*külső és belső szemléletformálás*) a fenntarthatóság témájában. Ezek azok a területek és eszközök, amikkel könyvtárosként hozzájárulhatunk egy ökológiai kultúra megteremtéséhez.

Öko-gyűjtemény

A zöldítési folyamat egyik első lépése az **ökológiai témájú dokumentumgyűjtemény** kialakítása volt. 2020-tól kezdtük el gyűjteni az ökológiai gondolat, a természet-, és környezetvédelem új dokumentumait. Ennek jegyében módosítottuk gyűjtőkörü szabályzatunkat.

Célunk, hogy naprakész információkat tudjunk biztosítani olvasóinknak a klímaváltozás és a környezeti válság gyakran viták keretében álló kérdéseiben. A gyűjtemény tételei a “zöldkönyvtár” helyi tárgyszó alatt az elektronikus katalógusban érhetőek el. Jelenleg 1049 cím található a virtuális különgyűjteményben. A könyvtár jelenlegi két épületében egy-egy **öko-polcot** hoztunk létre bemutatva a gyűjtemény legfrissebb címeit. Tematikus ajánló bibliográfiák és a beszerzendő kötetekről külön dezideráta készül. Online felületeinken rendszeresen adunk közre ajánló válogatásokat (*Zöld könyvajánló, Könyvek az ökopolcra*). A tudásközpontban egy Zöld Sarok kialakítása a célunk, ahol a gyűjtemény jelentős része egy helyre kerülhet.

Zöld szolgáltatások

A könyvtári zöld szolgáltatásokhoz partnerek bevonására volt szükségünk. Ezek a szolgáltatások, szolgáltatópontok az egyéni fogyasztói választásaink fontosságát hangsúlyozzák, másfelől a természetvédelem eszközei.

A szelektív hulladékgyűjtők is 2020 óta vannak a könyvtár folyosóin, laminált használati segédlettel ellátva. A **PontVelem** Okos Program elemgyűjtője iskolások környezet-, és pénzügyi tudatosságához járul hozzá. **CseppetSem** lakossági használt sütőolaj gyűjtőpontként működünk a Biotrans Kft.-vel együttműködésben. A „Passzold vissza tesó” mobilgyűjtőpontja a Jane Goodall Intézet, a Védegylet Egyesület és az Afrikáért Egyesület közös, újrahasznosításra (egyben az afrikai főemlősök védelmére) fókuszáló programjának része. A Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel együttműködve **madárvédelmi adomáypont**ként működünk: az egyesület kitűzőivel lehet gazdagodni adományokért cserébe. Hasonló kezdeményezés a „Védd a méheket!” az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettől. Összességében elmondható, hogy az elmúlt években a már meglévő partnerkapcsolatainkban előtérbe került a környezettudatosság témája. Hasonló gondolkodású partnereinknek nagy szerepe van kezdeményezéseink pozitív hatásának fokozásában.

Így a Europe Direct Tolnát, az iskolák, óvodák pedagógusait, a helyi természetvédőket, a Zöldtárs Alapítványt, a Duna-Dráva Nemzeti Park munkatársait vagy a Madártani Egyesület helyi csoportját említhetnénk.

Elköteleződésünk a zöld értékek mellett egyértelműen új szint és lendületet adott a könyvtár partneri viszonyainak.

A hagyományos könyvtári tevékenységek közé tartozik a **filléres könyvvásár**. A használt könyvek kiárúsítása, a hagyatékból, olvasói adományból származó vagy épp az állományból kikerült könyvek értékesítése voltaképp a fenntartható gazdálkodás egy formáját jelenti. 2021-től immár webshopon keresztül is elérhetővé tesszük a köteteket. A könyvtár antikvár standja a könyvtári kitelepüléseknek is állandó eleme.

Magkönyvtár

Európa szerte gyorsan terjed egy speciális zöldkönyvtári szolgáltatás, a **magkönyvtár**. Magyarországon könyvtári közegben először az Óbudai Platánkönyvtár Ezüsthelyi Könyvtárában indult el a magkönyvtári szolgáltatás.

*A magkölcsonzés
gyakorlata illeszkedik a
könyvtári elvekhez.*

2021-ben az öko-kertészkedés támogatására, a kiskerti gazdálkodás elterjedtségére gondolva kezdtünk el adományokra építve, néhány kolléga saját kertjére támaszkodva magtárat létrehozni. Egy év alatt 60 különféle növény magja került a gyűjteménybe. A kis magcsoomagokban átlagban egy balkonládányi csávázatlan, lehetőleg biotermésű vetőmag található. A csomag egyik oldalán fotót helyezünk el a termésről, míg a hátoldalán a fény-, és vízigény, a vetés és betakarítás ideje, a magfogatás éve kap helyet. A tájjellegű fajták gyűjtése, megőrzése, megosztása, közkinccsé tétele révén a magkölcsonzés gyakorlata illeszkedik a könyvtárak hagyományos missziójához, támogatja a lassító, jól-létet célzó életvitel kialakítását, a biodiverzitás fenntartását. A kiskerti gazdálkodás vagy a balkonkertészet támogatásán keresztül az egészségtudatos étel-miszer-önrendelkezés gondolatát is felkarolja. 2022-től kezdve minden tavasszal szerveztünk **magbörzét** és **palántacserét**, idén már a harmadik alkalommal. Magbörzéknek, palántacseréknek otthont adva a könyvtárak találkozóhelyet biztosíthatnak a vegyszermentes kertészkedés híveinek.

A megyei zöldkönyvtári hálózattal adott a lehetőség arra is, hogy a kistelepüléseken is elterjesszük a szolgáltatást és vele a megyei szintű “könyvtárközi” magcserék lehetőségét.

A magkönyvtárban rendelkezésre álló fajták és kölcsönözhető csomagok mennyisége erősen fluktuál, eddig összesen 84 fajta fordult meg a készletben. Regisztrált magkölcsönzőink száma 48 fő, és folyamatosan gyarapszik. A magbörzékre járók közösségének elérése szempontjából a szolgáltatás web2-es megjelenítése különösen fontos. Nagy örömünkre már más vármegyékből is (*Baranya, Fejér és Somogy*) érkeznek magcserélők.

Érzékenyítés / Szemléletformálás

Érzékenyítő tevékenységünk nagyon szerteágazó. Fontos része pályázatok kiírása különböző korcsoportok részére (*pl. a megye természeti, földrajzi értékeiről szóló irodalom-, vagy a hulladékanyagok újrahasznosítását értékelő tárgyalkotó pályázatunk*). Hasonlóképp a helyi természeti és kulturális örökség megismertetését célozzák az online kvízek és egyéb játékok. Általában elmondható, hogy a kollégák felé irányuló belső szemléletformálásnak is a játék, a **gamifikáció** az eszköze.

Városi, falusi napokon a könyvtár választhatja a **“Zöld kitelepülés”** formát is, amit már többször is megvalósítottunk az elmúlt években, a vármegye határán kívül is (*Alsómocsolád, Balatonszárszó*). Az öko óriás-társas, a filléres könyvtár, az MME kitűző-adománypont, kézműves lehetőségek, táblajátékok, kvízek, magkönyvtár részei a kitelepülés csomagjának és további fejlesztéseket tervezünk.

A közösségi médiában minden szombaton közreadott „**Könyvtáros Könyvmolyok Könyvei**” sorozatban a munkacsoport tagjai gyakran az öko-állomány kötetei közül ajánlanak egy kedvencet olvasóinknak. A közösségi médiában indított állandó rovatainkban - **ZöldSzerda, Zöld könyvajánló** - rendszeresen jelentkezünk öko-hírekkel, -válogatásokkal.

Öko-estek és környezettudatos foglalkozások

Természetvédelmi, föld- és vízrajzi témájú előadások régóta szerepeltek a programkínálatban, azonban csak a 2020-ban, az **Öko-estek a könyvtárban** sorozattal váltak rendszeressé a fenntarthatóságról szóló, az ökológiai, humánökológiai témájú előadások.

Az öko-estek célja, hogy a biodiverzitás hanyatlására, a beépítetlen környezet csökkenésére, a környezetünket mérgező ipari tevékenységre hívják fel a figyelmet. A civilizáció zsákutcás fejlődése mellett ugyanakkor a kiutat jelentő, az ökológiai korlátokon belüli fenntartható életmód felé mutató gyakorlatok és fejlemények is helyet kapnak, továbbá azok a beszámolók, iránymutatások, amik az ember és az ökoszisztéma közötti új egyensúlyi viszonylat kialakításának lehetőségét villantják fel. Az estek témái így igen változatosak, gyakran teljesen eltérő érdeklődésű embereket szólítanak meg.

A teljesség igénye nélkül volt már szó: öko-háztartásról, a madárvédelemről, Magyarország hullóiról, műanyagszennyezésről, vízgazdálkodásról, permakultúráról, a zoonózisokról, dendrológiáról, vegánságról, az ún. okos városokról, városzöldítésről, a talajaink állapotáról, a

légszennyezettségről, a fenntartható divatról vagy a tradicionális gazdálkodás környezettudatos elemeiről irodalmi Illyés Gyula műveiben.

Előadókink voltak:

Acélos Balázs, Baka Éva, Baka György, Barocsai Zoltán, Dr. Borsos Béla, Both József, Elblinger Ferenc, Gaál Zoltánné, Dr. Görföl Tamás, Görgei-Reiner Rita, Gruber László, Hága Krisztián, Dr. Hajdu Zsanett, Horányi Tibor, Dr. Kalotás Zsolt, Liebhauser János, Lukács Eszter, Mengyán Eszter, Orbán Zoltán, dr. Oroszi Viktor, Péntek Attila László, Pongrácz Gábor, Prohászka Viola Judit, Sár József, Simon Szilvia, Tóth István Zsolt, Dr. Varga Anna, Zsolnai Balázs

Társadalmi felelősségvállalás

A társadalmi felelősségvállalásunk és egyben érzékenyítő tevékenységünk része a TeSzedd mozgalomhoz való csatlakozás, sőt, az országosan meghirdetett eseményeken túl is kezdeményezünk partnerintézményeinkkel közös szemétszedő akciókat, amikhez az olvasók is csatlakozhatnak. Az illegális hulladéklerakóhelyeket listázó Szekszárdi Hulladékvadász-térkép a Szekszárdi Hulladékkommandóval való együttműködés révén került a könyvtár kezelésébe. A gps-koordinátákat használó virtuális térkép a városi köztisztaság iránt elkötelezett civil összefogás révén bővíthet.

„Az Én Könyvtáram” országos programsorozatban megvalósított az **“Otthon a könyvtárban - könyvtár az Otthonban”** mintaprojekt keretében Tatainé Berta Zsuzsanna

kolléganőnk vezetésével évek óta foglalkozunk a város peremén lakóotthonban élő értelmileg sérült fiatalokkal. A fiatalok életminőségének javítását, elszigeteltségük csökkentését célzó jógyakorlat élményszerű foglalkozásainak középpontjában a papírszínházi mese, a zene, a tánc és a cigány folklór állnak.

Természetjárás

Kirándulásoknak, különféle szervezett sétáknak, a **természetjárásnak** évtizedes hagyománya van a könyvtárban. Az évente rendezett olvasókkal közös kirándulások mellett minden nyáron saját magunknak is szervezünk erdei vagy éppen vízi túrákat. A zöldkönyvtári program fejleményeként képzett túravezető kollégánk immár rendszeresen vezet túrákat fiataloknak és felnőtteknek egyaránt. A város növényvilágának, a környező vidék faunájának, megismerésére, az ún. növényvakság leküzdésére biológus szakértők bevonásával szervezünk népszerű sétákat. A Gemenc, a Kelet-Mecsek, Sötét-völgy, a város környéki lösz-szurdikok bejárása az egészséges életvitel kialakítását szolgálja a fiatalok, nyugdíjas olvasóink esetében pedig a jó erőben töltött, aktív évek meghosszabbítását célozza.

Mostanra már egy lelkes természetjáró közösség kapcsolódik a könyvtárhoz.

Állatbarát könyvtár

A jelenlegi épület ugyan nem teszi lehetővé a kisállatok elhelyezését a látogatás ideje alatt, a könyvtár mégis sok szálon kapcsolódik az állatvédelem / állatbarátság témájához. Sári macskát, aki hat éve besétálva egy irodalmi estre úgy döntött, hogy mi leszünk azok, akik őt befogadhatjuk, már kollégának tekintjük. A rendkívül jó természetű Sári cicának saját munkaköri leírása van, és voltaképp a könyvtár arca.

A **felelős állattartásra nevelést** segíti Gutenberg és Edison, a Gyermekkönyvtár két afrikai csigája. A két, immár tekintélyes méretű puhatestű hasonló marketing szereppel bír, mint a főépület színpompás bundása. Web2-es felületeinken a gyermekrésztleg könyvajánlóit ők kínálják nagyoknak és kicsiknek, míg előben falánk természetüket szokták megcsodálni az fiatal látogatók. *(Ma már nem biztos, hogy egy őshonos faj helyett az afrikai csigát tekintenénk megfelelő választásnak.)*

A Duna-Dráva Nemzeti Park munkatársai segítségével helyeztünk el egy **denevérodút** 2021-ben a könyvtár udvarán álló Mattioni Eszter szülőházának homlokzatán. Bár sokakban kétségeket ébreszt a denevérvédelem fontossága, de a nem túl népszerű jószágok védelmet élveznek, megfelelő helyre telepítve pedig inkább a mesterséges odút választják a padlásaink

helyett, így elkerülhető a hibernált denevérek “korai ébresztése” vagy felújítások miatti tömeges pusztulásuk.

A szürkületben városi környezetben is gyakran látható bőregerek lakhelye foglalkozások apropóját is képezheti, akárcsak a madárvendégek számára kihelyezett etető és itatók vagy a különböző madárodúk. A madarakról való városi gondoskodás alapvetően az emberi élményről szól, amin keresztül kötődésünk erősödik a természethez és így annak megóvására hív fel.

A madárbarát kör kis természetbúvárai számára hasonlóképp érdekes lehet a beporzók napja alkalmából a **rovarhotel-barkácsolás** vagy a **méhlegelő** csíráját jelentő ún. magbombák készítése. Meglepetésünkre a **herpetológiai séták** iránt sem lankadt az érdeklődés. Az állatbarátság, a szűkebb pátria élőlényének bemutatása a **környezeti nevelés** eszköze.

A tavalyi évben elkezdett, iskolai csoportoknak és kisgyerekes családoknak készített **állatbarát vetélkedők** eredetileg iskolai könyvtárismereti órákként, könyvtárbejárásként indultak. Mára összetett, sokhelyszínes, a könyvtár zegzugos raktárát is hasznosító, izgalmas csoportos vetélkedővé váltak e tűrák. A könyvtár funkcióit, tereit, dokumentumtípusait is bemutató vetélkedők az óceánok világnapjához kapcsolódóan alakultak ki. A kifejezetten népszerű, a gyerekek olvasási és együttműködési készségeit is megmozgató vetélkedő a tengerek élővilágának érdekességei helyett később az állatok emocionális és értelmi képességeinek bemutatására helyezte a hangsúlyt. Állatbarát vetélkedőkön 15 alkalommal 275 gyerek vett részt 6 általános és középiskolából.

Környezeti nevelés

Ahogy azt Mészöly Miklós a *Négy zöld levél Kisorosziból* c. esszéjében 1993-ban megírta:

„...a zöld gondolkodás
kialakítását nem lehet elég
korán kezdeni sőt, a pedagógia
részévé kell tenni azt.”

A jövő generáció környezeti nevelése azért is különösen fontos, mert multiplikátorokként ők mutathatnak példát családtagjaiknak is.

Noha a **Gyermekkönyvtárban** már korábban is jelen voltak a környezeti nevelés elemei, 2020-tól kezdve ez a munka itt is tudatosabbá vált. Mára elmondhatjuk, hogy a legkisebbektől az ifjúsági korosztályig minden korcsoportban megjelenik a természetvédelem és a fenntarthatóság kérdése. Kötetbemutatókat, élménybeszámolókat, interaktív előadásokat tartunk, öko-mesékre, biológusok segítségével és ifjúsági természetvédelmi könyvekre támaszkodva, azzal a céllal, hogy elmélyítsük a gyerekekben a természet szeretetét, tudatosítsuk bennük megővésének fontosságát. A gemenci erdőről, az erdei ökoszisztémák összetettségéről, a hullókról, az év fajairól, a denevérekről, madarokról, a beporzókról, a bogarak csodálatos világáról, a színpompás lepkékről szólnak az előadások.

Sikeres a - már hétéves múltra visszatekintő - **Mazsola Könyvtári Babaklub** is, a fiatal szülőket segítő program. A szakembereket bevonó, elsődlegesen fejlesztő, gyakorlatorientált foglalkozásokon az öko-tudatos háztartás is megismerhető, a mesékhez és énekekhez maradék anyagokból készítenek a kollégák díszeket és játékokat.

Szintén évtizedes jó gyakorlat a gyermekkönyvtárban az újrahasznosítás jegyében rendezett „Barkácsoljunk hulladékból” szemléletformáló, tárgyalgató foglalkozás, de az öko-

játszóház és **öko-akadályverseny** is komolyabb múltra tekint vissza. Újabb fejlemény a kollégák által saját kezűleg készített óriás öko-játékok, amik a **zöld kitelepülések** alkalmával biztosítják a gyerekek figyelmének lekötését. A Gyermekkönyvtárhoz kapcsolódik a **Madárbarát Kör**, amiben a madármentés, a gyűrűzés, a denevérvédelem témáiról tudhatnak meg többet a kis természetbúvárok.

A Gyermekkönyvtár révén **Családbarát Szolgáltatóhely** minősítéssel rendelkező intézményünkben 2019-ig a serdülők, az ifik sokáig hiányoztak. Mostanra azonban a **Szekszárdi Ifjúsági Klub**nak több mint 50 tagja van, és szükségessé vált nemcsak érdeklődési, hanem életkori csoportok létrehozása is. A fiatalok támogató észrevételeket, inspirációt szerezhetnek alkotói, írói impulzusaik kifejtéséhez meghívott kortárs írók segítségével. A minden nyáron megrendezett táborokban közösségi élményekben lehet részük. Az ún. Írógárda tagjai által írt versek, novellák online felületeinken kapnak nyilvánosságot, ezek között a természetvédelmi jeles napok ihlette alkotások is jelen vannak. A környezettudatosság gondolatát mindig becsempésszük a táborokba: kirándulások, városismereti és botanikai séták révén érhetjük el, hogy felelősségteljes, a természettel harmóniában élő tudatos felnőtt váljon belőlük.

2022-ben alakítottuk meg a Roots and Shoots (Rügyek és Gyökerek) követőjeként az **Illyés Gyula KönyvtárRügyek** csoportot a Jane Goodall Intézet környezeti nevelési hálózatához csatlakozva a gyerekek és a fiatalok környezettudatosságának elmélyítésére.

A világ 60 országában több százezer tagot számláló Rügyek és Gyökerek csoportok Jane Goodall szellemiségét képviselik, a remény magjait hordozva a legkülönbébb környezetvédelmi akciókat szerveznek. A Goodall Intézet pályázataira támaszkodva interaktív foglalkozásokat szervezünk több korcsoport számára. A Rügyek és Gyökerek csoport a már meglévő közösségek tagjait: a madárbarát kör és az Ifjúsági Klub fiataljait szólítja meg.

A Rügyek és Gyökerek foglalkozások meghívott előadói voltak: Bús Amália, Dombi Imre, Győri Gabriella, Hága Krisztián, Kádár András, Prohászka Viola, Sár József, Tóth Sándor, Zórényi Miklós.

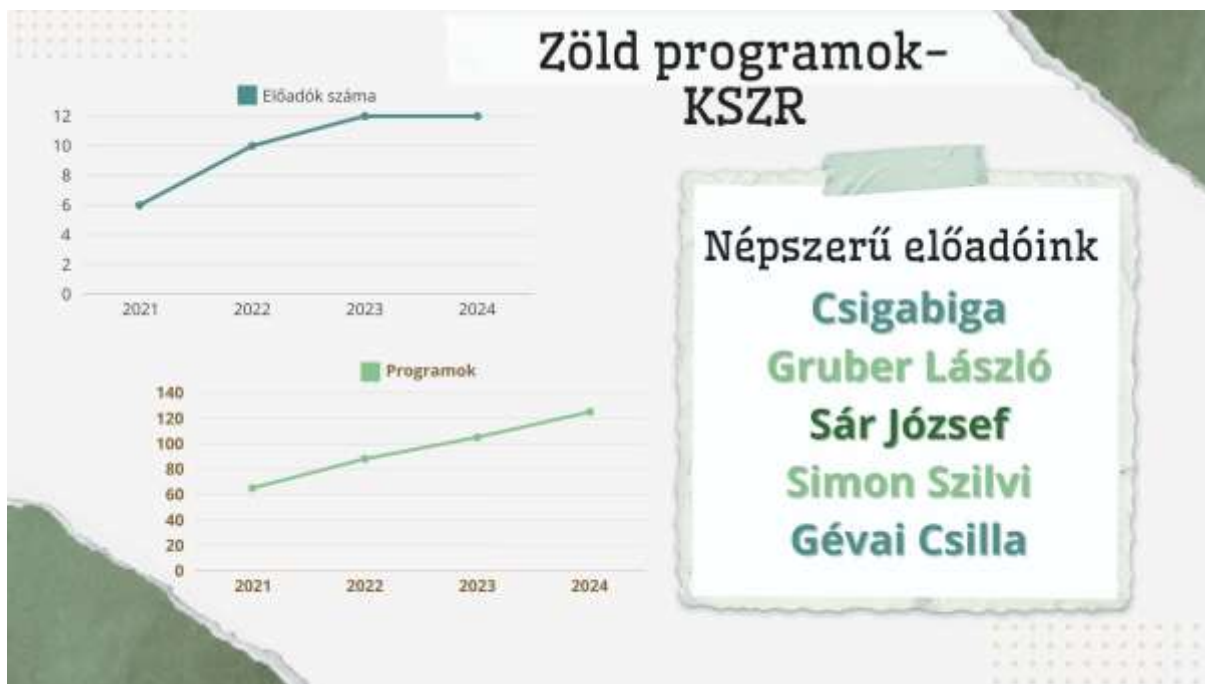
Zöldkönyvtári hálózat

Vármegyei összefogás

A vármegyei KSZR keretében az Illyés Gyula Könyvtár 97 kistélepülés könyvtári szolgáltatásait szervezi egységes rendszerre, amit a közös közbeszerzés, infrastrukturális és informatikai fejlesztések, programszervezés, minőségirányítás, tesz átfogó gyakorlattá. A KSZR lefedi a megye lakosságának 43%-át. Könyvtárunk zöld törekvései, a fenntartható fejlődés elveinek képviselete logikus továbblépést jelentett a KSZR-nek, kialakítva ezzel a megyei zöld összefogás lehetőségét. A települési partnerkönyvtárakat önkéntes alapon ösztönözzük csatlakozásra a zöldkönyvtári kezdeményezéseinkhez. Eddig már tízenkét település könyvtára csatlakozott a Tolna megyei zöldkönyvtárak hálózatához, ezáltal 24 100 főt érve el ezeken a településeken (*Attala, Bogyiszló, Bölcse, Decs, Harc, Hőgyész, Kaposszekcső, Kocsola, Kölesd, Madocsa, Őcsény, Tengelice*). A zöldítő csomag eszközei: szakmai továbbképző alkalmak szervezése, emelt dokumentumbeszerzési keret a helyi zöldgyűjtemények kialakítására, külön bútor a zöld kiemelés megvalósítására, plusz pénz a zöld programokra, szelektív hulladéktárolók beszerzése, jó gyakorlatok bemutatása és ajánlása.

A zöld hálózat településein is megjelentek az elmúlt két évben a zöld polcok 30-80 kötettel, az elemgyűjtők, a szelektív hulladéktárolók. Hőgyészen “Passzold vissza tesó!” mobilgyűjtőpontot létesítenek. A téma iránti lokális érdeklődés felkeltése a jeles napi kézműves foglalkozások (*gyertya- és szappanöntés*), rajzpályázatok, ökömesék segítségével történik. A jó gyakorlatok közül kiemelhető a zéró hulladék ötletláda és a háztartások zöldítéséről szóló beszélgető kör - az Asszonytalpaló - Tengelicen, a Reform Életmód Klub Kölesden. A KSZR-koordinátorok által ajánlott előadók között humánökológiát végzett környezeti nevelőt, biológust, földrajztudóst, környezetvédelmi mérnököt találunk. Az állatok szeretetére, a környezetterhelés csökkentésére irányuló programok a jövő nemzedékét szólítják meg. Böleskén a növénybölcsői palántáiból válogathatnak a könyvtárba betérők, míg a gyerekek Élőhely Túrán vehetnek részt. Madocsán magkönyvtár létesítése van folyamatban. Harcon a nagyon sokféle újrahasznosító kézművesfoglalkozás mellett az esővízgyűjtőpontok létesítésével mutat példát a könyvtáros, míg az attalai kreatív szakkörben natúrkozmetikumkészítéssel és nemezeléssel foglalkoznak. A példák közül is látható, hogy az ajánlott jó gyakorlatok, székszárdi minták mellett a helyi adottságoknak (*falusi gyógyító segítőkézsége, kézműves szaktudás, községi iskola*) és a könyvtáros kreativitásának nagy szerepe van a környezettudatos szemléletformálásban. A zöldkönyvtárak gondolkodjanak bár globálisan, egyéni fejlődési útjukat mindig lokálisan cselekedve tudják kialakítani.

Országos összefogás

Az öko-munkacsoport 2021-es tanulmányútján fogalmazódott meg az ötlet, hogy szükség lenne a hazai zöld vagy zöldülő könyvtárak hálózati összefogására. Úgy véltük, hogy a Green Library Award-ra korábban, előttünk pályázott könyvtárak tapasztalataiból sokat tudunk tanulni, egyben a közös fellépés pályázati lehetőségeket nyithat meg mindenki számára.

2022-ben a **Szekszárdi Zöldkönyvtári Találkozón** a hazai zöld és zöldülő könyvtárak képviselői a hazai könyvtári zöldmozgalom lehetőségeit, tapasztalatait vitatták meg. (A találkozón a tatabányai, a gödöllői, az óbudai ezüsthelyi, a kecskeméti könyvtár mellett a PTE Egyetemi Könyvtára vett részt). Az Ensulib vezetősége részéről Dr. Petra Hauke videóbejelentkezésében fejezte ki támogatását. Együttműködési nyilatkozatot fogadtunk el, ami a közös fellépés reményében a hálózati együttműködés kereteit és előnyeit taglalta:

<https://www.igyuk.hu/wp-content/uploads/2023/02/Egyuttmukodesi-megallapodas-zoldkonyvtari-halozat.pdf>

A találkozó legfontosabb tanulsága az volt, hogy nem szükséges nagy létszámú apparatus egy komplex projekt megvalósításához, az elhivatottság és az állandó önképzés viszont elengedhetetlen.

http://kemlib.jamvk.hu/wp-content/uploads/2022/06/KEMLIB_2022_05.pdf

A hálózat tagjai a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 53. és 54. Vándorgyűlésén (*Kaposváron és Tatabányán*) már szekcióval képviseltették magukat. A szekció ötlete az első találkozón Szekszárdon merült fel, így szervezői is mi voltunk. 2023 tavaszán Tatabányán került sor a második Zöldkönyvtári Találkozóra, akárcsak az első alkalommal, most is április 22-én, a Föld napján. A növekvő érdeklődés egyértelműen jelzi, hazánkban van igény a könyvtári zöldmozgalomra, egyre több intézmény csatlakozik országos vagy nemzetközi öko-kezdemenyzésekhez, egyre több helyen jelennek meg zöldkönyvtári szolgáltatások. 2023-ban a zöld szervezeti kultúra és a zöld iroda kialakítása volt a témája az előadásoknak. Idén ismét Tatabányán volt a találkozó, ezúttal már határon túli könyvtárak is meghívásra kerültek (*Szabadka, Beregszász, Székelyudvarhely*). Könyvtárunk felkérést kapott a Kárpát-medencei könyvtárosok csongrádi konferenciája szervezőitől is, hogy mutassuk be a zöldkönyvtári gyakorlatunkat.

Külső és belső kommunikáció

Az innováció kommunikációja nemcsak egy új szolgáltatásformát, hanem általában a környezettudatos szemléletformálást szolgálja. Ennek érdekében új kommunikációs felületeket hoztunk létre. A munkacsoport új Facebook-oldalt hozott létre a már meglévő könyvtári mellé kapcsolva (*Illyés Gyula Könyvtár Zöldfolyama*). Ezen a felületen csak öko-tudatos, zöldkönyvtári hírek, fejlemények és események kaptak helyet. Zöldfolyamunk könyvajánlói, jeles napi megjelenései, ZöldSzerda nevű állandó, havi rendszerességű “rovatunk” bejegyzései az Instagram-oldalunkon is elérhetőek.

A könyvtár honlapján saját menüpontot alakítottunk ki a zöldkönyvtári tartalmak számára.

Az **Illyés Gyula Könyvtár Zöldfolyama**, a könyvtár Facebook-oldalához kapcsolódó oldala 2022 októberében indult, célja a zöldkönyvtári fejlemények, környezettudatos információk szemléletformáló megjelenítése. Jelenleg 263 követője van.

Zöldfolyam

Év	Bejegyzés	Elérés	Aktivitás
2022	145	72 908	5302
2023	269	44 188 *	4985
2024	158	28 684	3 891
Összesen:	572	145 780	14 178

*: a Facebook statisztikai adatszámítás megváltozott

A könyvtárban tartott eladásokat az előadók és a látogatók engedélyével felvesszük és YouTube-csatornánkon közzé tesszük. A csatornán az öko-estek előadásai is helyet kapnak:

<https://www.youtube.com/@tolnamegyeiillyesgyulakony9471>

Programjainkról, szolgáltatásainkról havi hírlevél formájában értesítjük olvasóinkat. Legújabb kommunikációs csatornánk a TikTok-oldalunk, jeles napi megjelenések mellett rövid videókkal jelentkezünk élőben rendezvényekről. A tinédzser korosztály körében népszerű videómegosztón az első megjelenéseink váratlanul nagy sikert arattak. Reményeink szerint könyvtármarketing szempontból egy új potenciált fedeztünk fel vele.

A 2024-es NKA támogatással megvalósuló Közkönyvtári Közbörze országos szakmai továbbképzésére poszttert készítünk, ami a zöldkönyvtári hálózat történetét dolgozzuk fel.

A zöldkönyvtári innováció egyben a könyvtár belső életében is irányváltást jelentett. Ez az irány stratégiai célkitűzésünk szerint az intézmény teljes működésére kihat: a zöldítés kiterjesztése folyamatos. Ennek elfogadtatása minden dolgozóval kulcsfontosságú, és sajnos néha konfliktusoktól sem mentes. Az innováció belső kommunikációja – melyik változtatás miért és hogyan történik – éppoly fontos, mint annak külső marketingje, megjelenítése. A munkahelyi közösséget célzó belső kommunikációnk eszközeként, a felhőszolgáltatások mellett, a zöldkönyvtári lehetőségek és a fenntarthatóság kérdésének megjelenítésére a

rendszeres gamifikációt választottuk (pl. Kahoot kvízzjátékok összdolgozói értekezletek szüneteiben, kiránduláson). Csapatépítő jellegű közös tevékenységekkel igyekszünk megszólítani munkatársainkat (kertészkedés, Rockenbauer Pál emléktúra, méhészet-látogatás).

A Dolgok könyvtára kialakítása

Már 2020-ban felmerült a **Dolgok könyvtárának** kialakítása, melynek német és amerikai példáit már akkor ismertük. De csak 2024 tavaszán, a **NKA 208139/19** innovációs pályázati támogatásával indulhatott az eszközbeszerzés. A szolgáltatás olyan használati tárgyak könyvtári kölcsönzését jelenti, amire csak ritkán van szükség, illetve az áruk is arra indíthat bárkit, hogy a kölcsönzés lehetőségében gondolkodjon. Környezettudatos szolgáltatás, ami egyben a fogyasztói társadalom, az eldobható, egyszer használt, feleslegesen megvásárolt dolgok felhalmozásának alternatíváját nyújtja: a közösségi használat kultúráját alakítja ki. A dolgok könyvtára így a használati tárgyra terjeszti ki a könyvtár saját, eredeti funkcióját. A beszerzés során már gondoltunk a tudásközpontba tervezett Makerspace szolgáltatás technikai igényeire is (pl. varrógépek).

Az előkészítés alatt benchmarkingra is sor került: a hazai Goethe Intézet könyvtárának – a dolgok könyvtárának első magyarországi könyvtári megvalósítása - kölcsönzési gyakorlatáról tájékozódunk: beiratkozott olvasók vehetik igénybe érvényes olvasójeggyel, a kölcsönözhető tárgyakról képpel ellátott lista és leírás készül, mellékelve az online is olvasható használati útmutatót.

Szekszárdi Tudásközpont

Reményeink szerint ősszel nyithatjuk meg a **Szekszárdi Tudásközpontot** az olvasóközönség előtt. Örömmel tölt el mindannyiunkat, hogy az épületre adottságainak köszönhetően mint az ember és az természet közötti lehetséges harmónia szimbólumára tekinthetünk, melyben a környezettudatos szemlélet a hétköznapi energia-, anyaghasználatunkra is kiterjeszthetővé válik.

*napelemes energiatermelés,
hőszigetelt üvegfalak, légcserélő
rendszer, automatizált
épületműködtetés, zöldtető,
légtisztító növények beltéri fala,
saját kút és öntözőrendszer*

A zöld irodák kialakításában együttműködő szakértő partnerünk a "Követ Egyesület a Fenntartható Gazdaságért". Bízunk benne, hogy az új könyvtár közösségi terei otthont adnak majd régi és új kluboknak és műhelyeknek, valódi híd szerepet

betöltve a különböző kultúrák, a helyi kisközösségek és a globális világ virtuális tudásanyaga között.

AZ INNOVÁCIÓ CÉLJA, VÁRT ÉS ELÉRT EREDMÉNYEI

A Minősített Könyvtári cím elnyerését követően célunk nem lehetett más, mint az, hogy az új épület megnyitásakor az olvasókat megújult szolgáltatások és eszméjében is zöldkönyvtári működés fogadja.

**Célunk, hogy
hagyományainkat a
zöldkönyvtáraktól elvárt,
fenntarthatóságot megjelenítő
tevékenységformákba.**

Fontosnak tartottuk, hogy a 2021-23-as stratégiai években a könyvtár irányváltását az olvasóközönségünk, fenntartónk, illetve a vármegyei könyvtári partnereink is megismerjék.

Célunk, hogy a könyvtárunk Könyv – Kultúra – Közösség mottójában szereplő értékek környezettudatos megközelítései is megjelenjenek a könyvtár arculatában, marketingjében és programkínálatában.

Az innováció céljai

- folyamatosan fejlesszük a szolgáltatásokat a visszajelzések fényében
- új foglalkozásokat vezessünk be
- öko-gyűjtemény könyveinek népszerűsítése
- a környezet- és természetvédelem témáin keresztül próbáljunk elérni több fiatalt, akik valamivel többet tudnak a környezettudatosság témáiról, jövőjüket tekintve fontosabbnak is érzik azt
- új közösségek jöjjenek létre a könyvtárhoz kapcsolódóan
- a helyi civil szervezetek felismerjék, hogy a könyvtár partner a környezetvédelmi törekvésekben
- a könyvtárosok felismerjék a környezettudatos foglalkozások értékét, jelentőségét
- növeljük az intézmény jó hírét, elismertségét
- mind több térségi könyvtárban is megjelenjenek környezettudatos jó gyakorlatok
- vármegyei hálózat kialakítása
- erősödjön a könyvtárak és a könyvtárosok presztízse
- a fenntarthatóság gondolatának elterjesztése, képviselése a könyvtáros szakma szintjén
- országos együttműködés elindítása
- valódi társadalmi hatást érjünk el

Eredmények

Számos különböző szolgáltatás tartozik a zöldkönyvtári fejlesztés alá, egyes területeken a várakozásnak megfelelően alakultak az eredmények. A Covid-19 pandémia időszakban indult zöldítés újdonságainak bemutatását kezdettől megnehezítették a járványügyi korlátozások.

Összességében a természetismereti séták és a túraalkalmak a várakozásoknak megfelelően, vonzó, népszerű eseményeknek bizonyultak.

Természetjárás

Év	Alkalm	Résztevők
2020	1	22
2021	3	49
2022	2	46
2023	4	69
Összesen	10	186

Az elemgyűjtő sikere a várt hatást is felülmúlta: 3 év alatt 76 kg szárazelem gyűlt össze.

Az öko-estek a könyvtárban előadásai nagyon különböző témákról szólnak, ennek megfelelően látogatottságuk is igen nagy szórást mutatott.

Szekszárdon a hagyományos kiskertek elterjedtsége miatt meglepőnek nevezhető, hogy a magkönyvtári szolgáltatás nagyon újszerűnek bizonyult, nehezen fedezték fel az olvasók. De 2024-re már elmondhatjuk, hogy a zöldkönyvtári szolgáltatásoknak van egy állandóan bővülő közönsége, amihez persze szükséges volt a marketing tevékenységünk átgondolása is. A magkönyvtárból idén 34-en kölcsönöztek, 239 magcsomagot. A mag- és palántacsere alkalmak mentén is egy közösség formálódásának vagyunk a tanúi. Mostanra a magbörzékre más vármegyéből is érkeznek a vetőmagot cserélni vágyók. Az idei három alkalmon már 92-en vettek részt.

Az állat- és természetismereti foglalkozások népszerűek a gyerek- és a felnőttkönyvtárban is. A hathelyszínes vetélkedő közkedvelt az iskolások körében. Kifejezetten jó a fogadtatása az ifjúsági klub fiataljai körében a környezettudatos tartalmaknak.

Noha a klímaváltozással, környezettudatossággal kapcsolatos szkepszis és a negatív attitűdök is jelen vannak a kollégák között, viszont számos kistérségi és városi könyvtáros munkájának adott új lendületet a zöld elkötelezettség. Szakmai napokat tartunk kistéleplési és városi könyvtárosoknak, legutóbb 2024. április elején, Dunaföldváron.

A zéró hulladék típusú kezdeményezések, elemgyűjtő kihelyezések jó visszhangra találnak mindenütt. A kistérségi szolgáltató rendszer zöldítése, zöld hálózattá építése már más vármegyékben is elkezdődött: példának követőkre talált. A hazai könyvtárak is a lakosság mind szélesebb rétegeit tudják megszólítani, a környezettudatos életmód felé segíteni. Az olvasáskultúra és a zöld szemlélet összekapcsolása révén a könyvtárak érdemi módon járulnak hozzá a lakosság ökológiai tudatának kialakításához.

A tapasztalatok megosztását mindenki fontosnak tartja.

A harmadik országos találkozón vagyunk túl, és a harmadik vándorgyűlésen lesz zöldkönyvtári szekció. Az országos hálózati együttműködés ettől függetlenül még kezdeti szakaszát éli.

A lehetőségek feltérképezése mellett a kapacitáshiány, a zöldrefestés és hitelvesztés, a zöldítéssel kapcsolatos szkepszis támasztotta nehézséggel is számolnunk kell.

A zöldkönyvtárak országos együttműködésének fogadtatása egyértelműen pozitív, inspirálóan hatott a környezettudatosság iránt elkötelezett kollégákra.

Sikerült jól megjeleníteni a városban a könyvtár elkötelezettségét a környezet tisztaságáért és a helyi természeti értékek megóvásáért. A könyvtárosok munkája, az új szolgáltatások, az intézménnyel kapcsolatos egyre több hír tovább fokozta a várakozásokat a majdani tudásközponttal kapcsolatban.

A kulturális és kreatív ágazatok zöld átállásáról szóló OMC (*Open Method Cooperation*) munkacsoportjának ülésére a könyvtári területet érintő javaslatok, ötletek vonatkozásában a Magyar Könyvtárosok Egyesülete az IFLA által Green Library címmel elismert könyvtárakat, így az Illyés Gyula Könyvtárat is megkereste. Örömmel osztottuk meg jó gyakorlatainkat, illetve a zöld hálózat fejlesztésére vonatkozó elgondolásunkat.

Szintén a Green Library Award 2. helyezés miatt kereste meg könyvtárunkat a katowicei Sziléziai Könyvtár Lengyelországból. A rotterdami WLIC Ensulib paneljéből tájékozódva értesültek könyvtárunk ambíciózus, a vármegye egész lakosságát célzó zöldkönyvtári koncepciójáról. „Job shadow”-vizsgálat keretében tanulmányoznák a lengyel kollégák az Illyés Gyula Könyvtár zöldkönyvtári jó gyakorlatait. A benchmarking eredményétől remélik intézményük szolgáltatásainak fejlesztését, környezettudatosságának és a sziléziai régió közösségére gyakorolt hatásának növelését. 2025 elején érkezik 4 lengyel könyvtáros 5 napra városunkba a közvetlen tapasztalatszerzés érdekében.

A zöldkönyvtári irányváltás a kezdeti nehézségek ellenére sikeresnek mondható helyi, vármegyei, országos és nemzetközi szinten is. Megkezdjük eredményeink kommunikációját publikációs formában is:

Az I. zöldkönyvtári találkozóról készült beszámoló a Kemlibben, 2022. május:

http://kemlib.jamvk.hu/wp-content/uploads/2022/06/KEMLIB_2022_05.pdf

„Green library meeting in Szekszárd (Hungary)”, IFLA Ensulib Newsletter, 2022. June, 15. p.

https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/1971/1/IFLA%20ENSULIB%20Newsletter_Jun2022_v2n1.pdf

„Könyvtár a kultúrák és a Gemenc kapujában”, TMT, 2023. 12. 20.

<https://journals.bme.hu/tmt/article/view/36488/22201>

„Azon dolgozunk, hogy ez a ház az olvasáskultúra alapintézménye legyen Szekszárdon és a vármegyében” – interjú Libhauer Jánossal (*háromk*, 2023. december):

<https://journals.oszk.hu/haromka/issue/view/1241/35?fbclid=IwAR2mKwIABZqJd5szcSxs1JA8AGpBuHKkEH3IDUNCOH Kyi925wnfm7DasZg>

„A Short Story of a Library Greening” (IFLA Ensulib Newsletter, 2023. December, 9-11. p.):

https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/3137/1/FINAL%20ENSULIB%20Newsletter_Volume3_Dec2023_v3.pdf

Beszámoló az IFLA 88. kongresszusán való részvételről:

<https://mke.info.hu/blog/2024/05/beszamolo-az-ifla-88-kongresszusan-valo-reszvetelrol/>

AZ INNOVÁCIÓ BEVEZETÉSÉVEL KAPCSOLATOS HASZNÁLÓI, PARTNERI VÉLEMÉNYEK

Használói elégedettségmérést alkalmazunk szolgáltatásaink, fejlesztéseink minőségvizsgálatára. 2022-es olvasói kérdőívünket 153-an töltötték ki. A válaszadók többsége nő (108 fő), illetve magasabb iskolai végzettséggel rendelkező. A kitöltők közül a legtöbben havonta keresik fel a könyvtárat (73 fő). Ez alapján az ismeretterjesztő előadásokra mutatkozik a legnagyobb igény, ezen belül a természetismereti séták (34 db) és öko-programok (24 db) iránti igény is megjelent az elmúlt 2 év könyvtári tevékenységeinek köszönhetően.

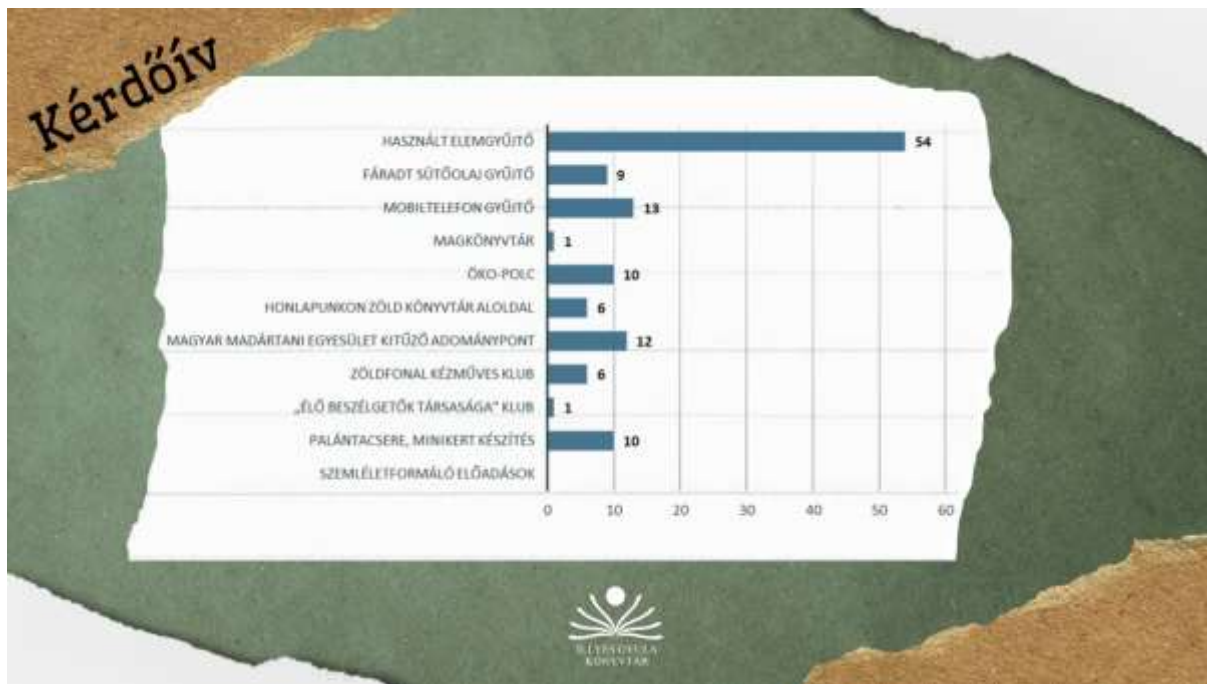
Az elégedettségre vonatkozó kérdések alapján a zöld szolgáltatások ismertsége még messze elmaradt más, hagyományos könyvtári szolgáltatásoktól, a válaszadók fele (77 fő) semmilyen információval nem rendelkezett a zöldkönyvtári tevékenységről.

9. Milyen könyvtári rendezvények iránt érdeklődik?

A kérdőív külön rákérdezett a zöld szolgáltatások használatára, ismertségére:

„10. Intézményünk küldetésének tekinti a környezetvédelem, a környezettudatos viselkedés propagálását. Igénybe vette-e már valamelyik zöld könyvtári szolgáltatásunkat?”

Használói, partneri vélemények

„Kedves Norbi! Szívből gratulálok az IFLA Zöld Könyvtár díjhoz! 🙌😊 Már eddig is komoly munkát fektettetek bele a hálózatépítésbe, csak így tovább és kitartást! 😊 Üdv.: Kata.” (Szépvölgyi Katalin, az Óbudai Platánkönyvtár Ezüsthelyi Könyvtár vezetője) - A Green Librarian Award

„Nagyon szépen köszönöm! 🙌 Ezzel is fantasztikus munkát végeztél! 🙌 Szép hétvégét kívánok! ☀️ Üdv.: Kata.” (Szépvölgyi Katalin, az Óbudai Platánkönyvtár Ezüsthelyi Könyvtár vezetője) - zöldkönyvtári Találkozó

„De jó kezdeményezés! 🌱🌱 Jövőre én is jövök! Addig is gyűjteni fogom a virágmagokat. 😊 Ez is szuper ötlet! 🍀” (Jane Goodall Intézet) - Magkönyvtár

„Köszönöm szépen a szervezést. Élmeny volt! Van egy videóm is, ami nem fér emailbe. Ha csinálnál mondjuk egy Drive mappát, feltölteném oda.”

„Nagyon jó kezdeményezés!” (Jane Goodall Intézet) - Állatbarát Olvasói Kihívásról

„Beiratkozunk. 🍀🍀🍀” (Jane Goodall Intézet) - Zöld könyvajánló

„Nagyon köszönjük a részletes beszámolót és a sok képet! Gratulálok a megvalósított programokhoz! Jó hallani és látni, hogy mennyi korosztály meg lett szólítva a könyvtár programjai során. Ez a flashmob ötlet is szuper volt, szerintem remek képek lettek. Örülök, hogy az online tájékoztató alkalmon keresztül az MKNE munkájával is megismerkedtek és sikerült is velük megszervezni a beporzó tanösvényes programot.” (Hand Szövetség) - Globális Nevelés Hete

„Szia kedves Illyés Gyula Könyvtár Zöldfolyama 😊! Igazából azért kereslek Benneteket, mert szeretnék szívből gratulálni a munkátokhoz!!!! Gyönyörű a Facebook oldalak, tetszenek a könyvajánlások, a programok, az az alaposság, ahogy vezetitek az oldalt!!! Rengeteg hasznos és fontos információk jutnak el így emberekhez, olvasókhöz, könyvtárosokhoz!! 😊 Programra sajnos még nem jutottam el, de természetesen tervben van. Nagyon szépen köszönöm munkátokat!! Kívánok Nektek sok-sok örömet, boldog percet!! Szeretettel: Nagyné Viki 🌱🌿🌻” (Nagyné György Viktória, a harci könyvtáros) – A Zöldfolyamról

„Szia kedves Norbi! 😊 Igazából nincs külön könyvtári oldal, de az IKSZT Harc oldalán olvashatóak a programok és a fotókat is erre az oldalra teszem fel. Küldök meghívót Norbi!! Gyönyörű munka folyik Nálad!!! Ismételten szívből gratulálok!!! 😊 Szép ünnepeket kívánok Nektek!!!! 🌸”

„Hey Green - environment protection project – **IGYUK** wishing you all the best for Eastern and a restful weekend! Take care of your plants and thank you so much for posting very interesting articles: Best regards” – egy olvasó

„...10 óra után indultunk a Megyei Könyvtár udvaráról. Tóth István vezetésével, aki jól ismert minden fát, amelyeket a sétánk során útba ejtettünk. Beszért a fák eredetéről, betegségeiről és hogy hogyan érzik magukat a helyükön. Nem is gondoltam, hogy ennyiféle fa van a közterületeinken...jó lenne több ehhez hasonló, hogy jobban megismerjük környezetünk értékeit, hogy jobban tudjunk rá vigyázni.” - egy olvasó

„Nekem a séta során talán a szomorú japánakác tetszett legjobban. Nem sok van belőle Szekszárdon. Lenyűgöző az ágrendszere, hajtásai a földig lógnak, az egyik ilyen fa olyan, mint egy nagy sátor.” - egy olvasó

„Élményekben és információkban gazdag esemény volt a könyvtári-napok városi "zöld" túrája. Nagyon tetszett benne az, hogy a túravezetőnk gyakorlatiasan, sokszor kézzel fogható módokon is szemléltette a fák és azok kártevőinek ismertetését... Köszönjük a lehetőséget és a közös élményt mind a Megyei Könyvtárnak, mind pedig a szakmailag magas tudással rendelkező túravezetőnknek. Remélem, hogy még lesz folytatása, mert ez a két óra nagyon gyorsan elszaladt.” – egy olvasó - Botanikai séta

Médiamegjelenések

<https://www.igyuk.hu/zold-konyvtar/zoldkonyvtar-sajtomegjelenesei/>

AZ INNOVÁCIÓ KAPCSOLÓDÁSA A KÖNYVTÁR STRATÉGIÁJÁHOZ

Az innováció szervesen kapcsolódik az Illyés Gyula Könyvtár stratégiájához. A zöldítés könyvtári dokumentumokban is rögzített célkitűzése a zöldkönyvtári átalakulás, a környezettudatos szemlélet meghonosítása volt.

Küldetésünket a következőképpen fogalmaztuk meg:

- *könyvtárunk küldetésének tekinti a zöld szemléletet és a humánökológia szempontjait a mindennapi működése során érvényre juttatni, társadalmi szerepvállalását ilyen irányba bővíteni; alapvető céljaink közé tartozik a szemléletformáló ismeretterjesztés, az ökológiai információk gyűjtése és a rájuk épülő szolgáltatásfejlesztés*
- *hálózati központként területi könyvtári szolgáltatások nyújtása, a könyvtárak szakmai összefogása, a könyvtárosok továbbképzése, a könyvtárak jelentőségének és társadalmi megítélésének erősítése*

(Illyés Gyula Könyvtár, Küldetésnyilatkozat, 2021)

A 2021-2023-as stratégiánkban célként fogalmaztuk meg, hogy zöldkönyvtárrá váljunk, és hogy ennek érdekében pályázatot nyújtunk be az IFLA Green Library Award kiírásra.

A stratégia központi része a Szekszárdi Tudásközpontba költözés előkészítése volt, amihez szervesen, kulcsterületként kapcsolódott a zöldkönyvtári fejlesztés. A költözés előkészítése elsődlegesen az új szolgáltatások kialakítása volt, hogy az intézmény élni tudjon a modern épület kínálat lehetőségeivel. Ezek egyike volt a zöldkönyvtár, ami már az épület tervezésével párhuzamosan felmerült. A stratégiai tervezésre termékenyen hatott a fenntartható, zöld épület ígérete.

A zöldkönyvtári innováció stratégiában megfogalmazott célja, hogy a könyvtár működésének egészét hassa át a zöld szemlélet.

Ez a folyamat a tudásközpontba költözéssel fog kiteljesedni, ami egyben egy új fejezetet nyit a könyvtár életében. A fenntartható módon működtethető passzív épületben zöld iroda, az öko-menedzsment megvalósítása révén kívánjuk kiterjeszteni az innovációt, így egyre több

fenntartható fejlődési célt tud megvalósítani az intézmény.

Küldetésnyilatkozatban megfogalmazott célunk, hogy a könyvtár társadalmi szerepvállalását a fenntarthatóság, a zöld gondolat képviselésével kívánjuk erősíteni. Ezt a stratégiai célt szolgálja a zöldkönyvtári szolgáltatások és a környezettudatos ismeretterjesztés mellett a zöldkönyvtári hálózat kialakítása is. A kistérségi hálózat zöldítése révén a megyei könyvtári hálózatban is megjelennek a fenntarthatósági célok.

A 2024-26-os könyvtári stratégiánkban szereplő **jövőképünket** először az IFLA Green Library Award pályázatunkban fogalmaztuk meg (*Library at the Gates of Cultures and Gemenc*):

„A fenntarthatóság elvei szerint működő, közösségvezérelt, valóságos és virtuális élménykönyvtárrá válunk. Híd-szerepet töltünk be kultúrák, intézmények, helyi kisközösségi kultúrák és globális virtuális tudástárak között. Az olvasás és a kultúra alapintézményeként időtől és tértől függetlenül esélyteremtő információt szolgáltatunk.”

AZ INNOVÁCIÓ KAPCSOLÓDÁSA A SZERVEZET MŰKÖDÉSÉHEZ

Az innováció elindításához egy új munkacsoportot hoztunk létre, ami jelenleg 5 főből áll. A munkacsoport működési szabályzat alapján működik, munkatervet és beszámolót készít. Javaslatait a vezetőséghez és a marketingcsoporthoz továbbítja. A könyvtár a Europe Direct Tolna irodával kiterjedt együttműködést folytat. Az iroda vezetője az öko-munkacsoport munkájában is részt vállal.

Az öko-gyűjtemény kialakítása a gyűjteményszervezési osztály és az öko-munkacsoport munkája révén zajlik. Az új könyvek beszerzésénél a 2020-ban átfogalmazott gyűjtőköri szabályzat új, az ökológiai, humánökológiai témájú dokumentumok gyűjtésére vonatkozó kitétele is érvényesül. Az öko-munkacsoport dezideráta jegyzéket készít a korábban megjelent, beszerzésre javasolt könyvekről. A fizikai kiemelés megvalósításában a felnőtt kölcsönző és a Gyermekkönyvtár is részt vesz.

A könyvtárakban megvalósítható környezeti nevelés a Gyermekkönyvtár és az ifjúsági könyvtáros munkája révén válik lehetségessé. Az állatbarát programok, előadások, természetismereti játékok megvalósításában a Gyermekkönyvtár és az öko-munkacsoport összehangolja tevékenységét. Az ifjúsági könyvtáros a nyári öko-táborok rendezvényei és a zöld jeles napokhoz kapcsolódó irodalmi felhívások segítségével mélyíti el a fiatalok természetszeretét. Nem csak a zöld kitelepülések alkalmával, de az öko-előadások, a vonatkozó könyvbemutatók szervezésében is szükséges az együttműködés az egyes osztályok és munkacsoportok között.

A Szekszárd környéki túráink egyesítik az egészségmegőrzés, a természeti környezet élvezetének és a helyismeret bővítésének célkitűzéseit, néha egész családokat megmozgatva. Szakképzett túravezető kollégánk mellett a túrák szervezésében a Gyermekkönyvtár, az öko-munkacsoport és az ifjúsági könyvtáros is részt vállal.

Az öko-munkacsoport tevékenysége révén új partneri kapcsolatok alakultak ki vagy valósultak meg egy-egy esemény erejéig különböző helyi és országos egyesületekkel és szervezetekkel.

AZ INNOVÁCIÓ HATÁSA A KÖNYVTÁR EGÉSZÉRE

Az IFLA zöldkönyvtár pályázat benyújtásával egy fontos stratégiai célt valósítottunk meg, ami a további szolgáltatásfejlesztéseknek is lökést adott. A Grand Scale projekten elért runner-up helyezés egyben megerősített minket abban, hogy jó úton járunk, vízióink a zöldkönyvtári hálózatban, az SDG-feladatok mentén - közösségépítő módon - tevékeny könyvtárakról találkozunk a szakma nemzetközi irányával, az IFLA stratégiai célkitűzéseivel.

Az innováció kommunikációja folyamatos. A könyvtár arculatának zöldkönyvtári jellege mindinkább tudatosul a helyi közvéleményben. Az innováció belső indíttatásból fakadó, a társadalom egészének igényfelkeltő jellegéből következően nehezebben találja meg közönségét. Ezért lassabban is érik be a befektetett munka. 2023-ra érkezett el oda a projekt, hogy a környezettudatossággal foglalkozó helyi civil társadalom a fenntarthatóság témájában partnerként tekint a könyvtárra. Ennek jele, hogy a Szekszárdi Hulladékkommandó nevű civil kezdeményezés a könyvtár kezébe

helyezte a Szekszárdi Hulladéktérkép kezelését, és a helyi környezettudatos civil szerveződések meghívására vettünk részt a Szekszárdi Szüreti Fesztiválon.

A könyvtárosok hozzáállását is pozitívan befolyásolta a Szekszárdi Zöldkönyvtári Találkozó és az IFLA Green Library Award helyezés is. Elmondhatjuk, hogy a vármegyei zöld hálózat kistérségi könyvtárosainak egy része kifejezetten lelkesen csatlakozott az irányváltáshoz. Társadalmi hatásunk nyilvánvaló jelei pozitív visszacsatolásként visszahatnak könyvtárunk szervezeti kultúrájára.

Országsszerte egyre több városban, vármegyében jelennek meg zöldkönyvtári szolgáltatások és kezdeményezések. Ezáltal a könyvtárak aktív szerepének köszönhető a lakosság ökológiai szemléletének kialakulása, az ökológiai kultúra megszületése. Evvel nemcsak a klímaváltozásra való felkészüléshez, az ember és a természet közötti új viszony kialakításához járulnak hozzá a zöldkönyvtárak, hanem e fontos társadalmi kérdésen keresztül a könyvtáros szakma jelentőségének és méltóságának megerősítéséhez is.

A PDCA ELV ÉRVÉNYESÜLÉSE

A minőségirányítás legfontosabb eszközének a PDCA elv érvényesülésének általánossá tételét tekintjük. A mellékelt példák jól szemléltetik e folyamatokat:

Zöldfolyam Facebook-oldal létrehozása

Problémaként jelentkezett, hogy az Illyés Gyula Könyvtár oldala nem volt elég felhasználóbarát, se célcsoportra optimalizált. Az öko-munkacsoport ötletszerzés céljából hazai és külföldi példákat is megvizsgált. Megtervezte az új oldal részletes szerkezetét, megjelenését. A színek és betűtípusok kiválasztása után megterveztük az oldal fejlécét is. Összegyűjtöttünk anyagokat, friss tartalmakat az oldal indításához.

A megvalósítás során létrehoztuk a Zöldfolyamot, összekapcsoltuk a könyvtári FB-oldallal és kiosztottuk a jogosultságokat. A témák a zöldkönyvtári ügyek, az ökológiai információk, a környezet- és természetvédelem, ismeretterjesztés kérdéseit járták körül. A kezdeti tapasztalatunk, hogy a fő oldalhoz képest, az új oldalunknak kevés követője volt.

Ezért az Illyés Gyula Könyvtár Facebook-oldalán is közzétesszük az öko-estek eseményeit, fontosabb híreinket, illetve a magkönyvtár aktuális havi készletét. Ismerősöknek, a könyvtár követőinek, kedvelőinek követésre ajánljuk a Zöldfolyamot. A megtartott foglalkozások sikere

révén emelkedett a követők száma, de újabb tartalmakkal is jelentkeztünk: „Könyvek az ökolóciáról” – rövid könyvismertető a meglévő „Könyvtáros Könyvmolyok Könyvei” mintájára. További lépést jelentett az Állatbarát olvasó kihívás havi ajánlóinak közzététele, és a kapcsolódó érdekességek szerepeltetése a hírfolyamban.

Tervünk ezen új szolgáltatások bemutatása, marketingelése: a Könyvek az ökolóciáról, az Állatbarát olvasói kihívás még nem szerepelt rádióban vagy podcastban.

Magkönyvtár

A magkönyvtár más országokban a zöldkönyvtári tevékenység részét képezi. Helyi adottságunk a hétvégi kiskerti gyümölcs- és zöldségtermelés hagyományos elterjedtsége Szekszárd határában.

A tervezés során szakirodalomban tanulmányoztuk példáit és leírásait. Szakmai tanulmányúton jártunk az Óbudai Ezüsthelyi Könyvtárban, ahol láttuk ennek a megvalósítását.

Ezek után adományokból, kollégák saját kerti vetőmag-állományából hoztuk létre a gyűjtemény alapjait. A szolgáltatás bevezetése egy permakultúráról szóló előadáshoz kapcsolódott.

Járványhelyzetben, részleges nyitvatartás körülményei közt jött létre a szolgáltatás. Kevés érdeklődőt vonzott. Teljesen új volt, senki nem ismert ilyen szolgáltatást.

Ezért a helyi médiumokban rendszeresen kitérünk rá: külön interjú is készült a magbörze kapcsán. 2022-től az MKE országos vándorgyűlésén hirdettük mint könyvtári szolgáltatást. Országos szakmai fórumon - a Goethe Intézet „A könyvtárak zöld oldala” c. rendezvényén - jelentünk meg a magkönyvtár bemutatásával. Új közösségi média, a TikTok bevetése 2024-ben, élőben a magbörzéről. A palántacserék, elvihető növények hirdetése segítette a magkönyvtár hírének elterjedését. De a legfontosabbnak a kitartó türelem

bizonyult. A szóbeli visszajelzések kiválóak voltak. 2024-ben már látszik, hogy ismertté vált, felfutott a kölcsönzők száma.

AZ INNOVÁCIÓ FENNTARTHATÓSÁGA

A zöldkönyvtári innováció, a zöldkönyvtári hálózat mint a környezeti fenntarthatósággal foglalkozó, a könyvtárosok és rajtuk keresztül az olvasók szemléletváltását célzó projekt fenntarthatósága elsősorban az elkötelezett könyvtárosok szemléletformáló tevékenységén múlik. A zöldkönyvtári projekt értelme, hogy a szervezet egésze, a könyvtár teljes működése a fenntarthatóság elvein alapuljon. A szükséges és elengedhetetlen anyagi források biztosításánál fontosabb a belső szemléletformálás, annak érdekében, hogy az intézmény egésze hitelesen magáénak vallhassa, képviselje a környezettudatosságot.

A felvállalt értékrendszert megjeleníteni, közvetíteni csak a megértett, közös nézőpont talajáról érdemes, azaz a szemléletformálás gyakorlatára építő intézmény (rendszer) innovációjának fenntarthatósági feltétele a belső szemlélet átalakulása, egy kulturális újítás.

Mivel az innováció maga nem egy már előzetesen létező igényt elégít ki, hanem egy kulturális változást céloz meg, inkább felkelti, megteremti az igényt, így az új zöldkönyvtári szolgáltatások és programok sikeressége késleltetett. Négy év után mégis növekvő érdeklődésről és az elvárások megjelenéséről beszélhetünk.

Épp ezért az innováció fenntartható, ha a könyvtáros képezi magát, új ismeretekre tesz szert, ha tudja, hol keresse és honnan tájékoztasson, például a klímaváltozás vitatott kérdéseiben.

***A környezeti válság mind nyilvánvalóbb jelenségei arra ösztönöznek, hogy tájékozódjunk a mindennapi életünk alternatív megoldásairól.
Mi lehetne jobb és hitelesebb forrás, mint a könyvtár?***

A projekthez kapcsolódó szolgáltatások, programok elégedettségmérései, a folyamatos minőségirányítási elemzések biztosíthatják a szolgáltatások színvonalát.

A megújulás érdekében a benchmarking eszközével élünk, a magyar és a külföldi szakirodalmat, jó gyakorlatokat tanulmányozunk. A szolgáltatások, programjaink megvalósításához partnereket, helyi civil szereplőket, szerzőket és szakértőket tudunk bevonni.

Más tervezett fejlesztésekhez pályázati források bevonására lesz szükség a jövőben is (Makerspace, zöld kitelepülések).

A zöldkönyvtár és a zöldkönyvtári hálózat elterjedésének, növekvő társadalmi szerepvállalásának fontos feltétele a könyvtári intézményrendszer fenntartása, a KSZR elérhetősége, a bennük rejlő lehetőségek kihasználása.

IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉGEK, ALKOTÓCSOPORTOK

Célunk, hogy az új könyvtárépületet a legkülönbözőbb csoportok, közösségek lakják be. Intézményi prioritássá vált a közösségfejlesztés, ennek két fő iránya az ifjúsági csoportok létrehozása és a zöldszemlélet népszerűsítése.

Az intézményi széttagoltság *(a gyermekkönyvtár külön épületben működik)* számos problémát vetett fel az évek során az Illyés Gyula Könyvtár életében, ami kedvezőbb épületadottságok mellett talán nem is jelentkezett volna. Ezek egyike, hogy a 15-20 éves korosztály szinte elveszett számunkra „a két épület között”, ezért külön célként kellett megfogalmaznunk a fiatalok átvezetését a gyermekrészlegünkből a felnőtt könyvtárba. A feladat megoldásához megfelelő kompetenciákkal rendelkező szakembert kellett felvennünk. Kaposi Ildikóra esett a választásunk, aki kezdettől fogva azt képviselte, hogy a közösségi szolgálatosokat kell megcéloznunk.

A Nemzeti köznevelési törvény 2011-ben tette meg az 50 órás közösségi szolgálat elvégzését az érettségi bizonyítvány feltételévé. Az első években a könyvtárban nem volt kialakult intézményi gyakorlat arra vonatkozóan, hogy milyen munkát kínáljunk a középiskolásoknak, és nem is voltak túl pozitívak a velük kapcsolatos tapasztalatok. Pedig, mint később kiderült, az iskolai közösségi szolgálat volt a kulcs, amivel a fiatalokat meg tudtuk szólítani közösségfejlesztő munkánk során.

A közösségi szolgálatosok hozzánk csábításának fontos eszköze, hogy sokféle területen tudják nálunk kipróbálni magukat. A könyvtárszakmai segédmunkáktól kezdve a rendezvények előkészítésén, lebonyolításán át, akár könyvajánlók készítésével, saját vers vagy próza beküldésével, de az olvasóklubos foglalkozáson való részvétellel is növelhetik közösségi szolgálatos óráik számát. A lehetőségeknek ezt a széles palettáját természetesen népszerűsíteni is kell, ezért járja végig személyesen évről évre az igazgató és az ifjúsági könyvtáros a város középiskoláit.

AZ INNOVÁCIÓ TARTALMA

2018 őszén két irányban kezdődött meg az ifjúsági közösségfejlesztő munka intézményünkben. Az egyik a közösségi szolgálatos diákok bevonásával indult, a másik pedig a speciális igényű fiatalok könyvtári foglalkozásaira írt mintaprogram (Az én könyvtáram – „Otthon a könyvtárban – Könyvtár az otthonban”) bevezetése és adaptálása volt a Gyermekkönyvtárban. Mindkét folyamat sikeresen működő alkotócsoportok létrejöttéhez

vezetett, melyek között a közösségi szolgálatosok biztosítják a kapcsolódást, hisz az ifjúsági klubok fiataljaitól indult a kezdeményezés, hogy szívesen segédkeznének a Különleges Otthon lakói számára tartott foglalkozásokon, közösségi szolgálatos órákért cserébe. Azóta is rendszeresen meghirdetjük

a közösségi óra lehetőségét a Messenger-csoportban az ifjúsági klubosok számára, s van, aki szinte minden foglalkozáson ott van segíteni a Gyermekkönyvtárban.

**Az ifjúsági klubok
szervezésén keresztül vezetett
az út az alkotóközösségek
létrejöttéhez.**

A csoportok

Szekszárdi Olvasóklub

Az első kamasz olvasóklubot 2019. február 28-án tartottuk három 15-18 éves fiatallal. Később a lányok újabb és újabb érdeklődőket hoztak magukkal, és a gyermekkönyvtáros kollégák ajánlására is többen érkeztek. A **Szekszárdi Olvasóklub** második foglalkozásán már 7 fő vett részt, végül 16 főben állapodott meg a csoport létszáma. A résztvevők kérése volt, hogy ne legyenek többen. (Úgy érezték, hogy az elmélyült, bensőséges beszélgetésekhez már egy nagyobb létszámú csoport nem nyújt ideális közeget.)

Szekszárdi Könyvmolyok

Ennek a használói véleménynek és az élénk érdeklődésnek köszönhetően hamarosan újabb ifjúsági olvasóklubot indítottunk: a **Szekszárdi Könyvmolyok** 2019. október 3-án, az OKN hetében tartotta alakuló összejövetelét 5 fővel. A klub tagjai 14-15 évesek voltak, s köztük volt az első fiú olvasóklubosunk! A két csoport egy ideig párhuzamosan működött.

Szekszárdi Ifjúsági Klub

2020 nyarán megtartottuk az első olvasótábort, melyen mindkét csapatból voltak résztvevők. Ekkor döntöttek a két olvasókör egyesülése mellett (2020.07.08.). A fiatalabbak remekül kijöttek az idősebbekkel és fordítva, de a táborban segédkező közösségi szolgálatosok közül is többen csatlakoztak az így létrejött **Szekszárdi Ifjúsági Klubhoz**.

Még Semmi Olvasóklub

Egyre több jelzés érkezett szülők és pedagógusok részéről is, hogy szükség lenne az általános iskolák felsős korosztályának szervezett olvasóklubra is. 2023. 10. 14-én 4 fővel tartottuk meg a 10-13 éveseknek létrehozott **Még Semmi Olvasóklub** első foglalkozását. Azóta 11 főre emelkedett a csoport létszáma.

- Van már valami ötletek a nevetekre?
- Még semmi... ☺

Az Írógárda

A foglalkozásokon kiderült, hogy több csapatban is vannak olyanok, akik írnak, (összesen 5 fő) de nem merik megmutatni senkinek, és megjelentetni sem tudják alkotásaikat. A csoporthoz, melynek később **Az Írógárda** nevet adták, „külsősök” is csatlakoztak, akiket vagy a gyerekek ajánlottak, vagy az ifjúsági könyvtáros hívott meg, így 14 fővel kezdődhetett meg a közös munka. Dicső Zsolt költőt hívtuk segítségül, aki véleményezi az írásokat, és tanácsokat is ad nekik. Egykori kollégánk ma már nyugdíjas, aki „A Pad” Irodalmi, Művészeti Folyóirat alapítószerkesztőjeként, a „Tolna megyei művészetért” díj és a „Mészöly Miklós-émlékplakett” tulajdonosaként is szívesen visszajár a fiatalokhoz.

Az Írógárda létrejött a pandémia pozitív hozadéka.

Szerettük volna kiadni az írásokat nyomtatásban, de látva, hogy a pandémia következményeként mennyi minden került át az online térbe, végül mi is az online megjelenés mellett döntöttünk. Az írásokért közösségi szolgálati órát ajánlottunk fel, de többnyire nem

kérték, mert a megjelenés fontosabb volt az órák gyűjtögetésénél. A könyvtár Facebook- és Insta-oldalán heti rendszerességgel jelentkező rovat címe **Kamasz Hang** lett. Hétfőnként reggel 9-kor jelenik meg egy-egy írás valamelyik fiatal tollából. Az első megjelenés 2020. május 18., Asztalos Anna: Lehetnének c. verse (<https://www.igyuk.hu/2020/06/05/kamasz-hang/>).

Továbbra is célunk nyomtatásban megjelentetni egy ifjúsági antológiát, amit az írógárdások verseiből válogatnánk össze. Ennek előkészítését már 2021 nyarán megkezdtük, eddigre már 70 írás megjelent a Kamasz Hangban, ekkor álltunk neki a szövegek – témánkénti, hangulatonkénti – szétválogatásának, kötetbe rendezésének. Erre a munkára külön Messenger-csoportot hoztunk létre (2021. 08. 04.) **Ifjúsági Írókör** néven, ennek csak azok voltak a tagjai, akik nyomtatásban is szerették volna megjelentetni a műveiket. Kiadót azonban nem találtunk, ezért 2022-ben Péczely Dórának (a Lehetnének bárki c. antológia szerkesztőjének) küldtünk el néhány írást, de – sajnos – tőle is azt a visszajelzést kaptuk, hogy ilyen fiatal alkotók műveinek kiadására nincs gyakorlat. Továbbra is fűrkésszük a folyóirat-közlés lehetőségét, a kiadókat és a pályázatokat, hátha lehetőség nyílik az antológia megjelentetésére.

Fontosnak tartjuk, hogy megismertessük őket kortárs költőkkel, írókkal, akiktől kérdezhetnek, akikkel beszélgethetnek, így az írói hivatás kulisszái mögé is bepillanthatnak. Nagyon sok tanácsot kapnak arra vonatkozóan, hogy hogyan próbálják meg kiadni az írásaikat. Azt is többször elmondták nekik, hogy minden kezdet nehéz, de ha komolyan ezzel szeretnének foglalkozni, akkor sosem szabad feladniuk a próbálkozást.

A Kamasz Hang elnevezést 2024 januárjában Az Írógárdára változtattuk, hogy azok a fiatalok is tovább publikálhassanak itt, akik 3 év után kezdtek kiöregedni a kamaszkorból.

Minden évben naptárat készítünk, ahol előre jelezzük a hétfőre eső jeles napokat, esetleg neves írók, költők hétfőre eső születésnapját, elsősorban a kerek évfordulókat. A fiatalok a Messenger csoportban tudják lefoglalni az időpontokat. Az épp soron lévőnek egy héttel korábban emlékeztetőt küldünk, s neki legkésőbb péntek délelőttig el kell küldenie az írását, hogy a kollégákkal a helyesírást ellenőrizzük, illetve Dicső Zsolt költőnek is legyen ideje

átnézni, véleményezni, valamint a fiatalnak javítani a szöveget az észrevételek alapján. Szívesen írnak verseket, novellákat zöld témában is.

A megjelenések közösségi médiában való népszerűsége évről évre nő, bár a Facebook folyamatosan változtatja az algoritmusokat, egyre többen adnak hangot tetszésüknek.

A költészet napjához kapcsolódva 2024. április 11-én a város köztéri szobrai mellé kihelyezett – ajándékként hazavihető – verseskötetekbe a fiatalok egy-egy verse került könyvjelző formájában, a könyvtárba betérők pedig „Tépj egy verset!” kezdeményezésünk révén lehettek gazdagabbak egy-egy verses könyvjelzővel. Próbálunk minden lehetőséget megragadni az írógárdások verseinek népszerűsítésére.

A Messenger csoportban gyakoriak a véleménykérések egy-egy írásukról. A többiek pedig szívesen, építő kritikákkal vagy pozitív megerősítéssel segítik át egymást a bizonytalanságokon.

Online és jelenléti kreatívírás-órákat tartunk nekik (4 év alatt összesen 15 ilyen foglalkozásunk volt, összesen 159 fő részvételével), figyeljük az irodalmi pályázatokat. A pályázatoknál véleményezéssel segítjük őket, és ha kéri, az adminisztrációban is segítünk nekik (pl. pályázati adatlap kitöltése, megfelel-e a kiírásnak stb.).

Az Írógárda már létrejöttének első évében komoly sajtónyilvánosságot kapott: 2021 márciusában a Tolnatáj Televízió készített egy interjút a csoporttal, amit később a Kultúrszoba c. műsorban láthattak a nézők. A kisfilmben Kaposi Ildikó a tehetségek

felkarolásáról beszélt, a fiatal alkotók pedig Az Írógárda közösségéről, arról, hogy miként és milyen céllal kezdtek írni, valamint verseikből szavaltak részleteket. A helyi tv-csatorna részben az online megjelenések, részben a közelgő születésnap miatt figyelt fel a csoportra (<https://www.youtube.com/watch?v=7PWQJFzA10>).

Az Írógárda minden születésnapját másképp ünnepeltük, a közös versírás viszont hagyomány:

1. 2021. (a pandémia miatt) online közös versírás Metonímia címmel.
2. 2022. május 18-án közös versírás online Napraforduló címmel. Majd május 28-án útnak indult a Kamasz Hang, és számos szekszárdi helyszínen random felolvasást tartottunk. (Zsitvai Cukrászda, Prim Cukrászda, Fekete Elefánt Kávézó, Vármegyeháza, Babits Emlékház, egy kebabos, Nyárnyitó Kavalkád – a Polip Ifjúsági Egyesület és a Szekszárdi Ifjúsági Önkormányzat (SZIFÖN) szervezésében)
3. 2023. május 9-én készült el egy Drive-dokumentumban a közös vers, s a szekszárdi Gyűszű-birtokon május 27-én zenés felolvasóesttel, performance-szal és egész napos versolvasással ünnepeltünk:

<https://www.facebook.com/gyuszubirtok/videos/260733606475372>

4. A 2024-es születésnapra a közös versírás mellett felolvasást tervezünk valamilyen szociális intézményben, majd a város néhány pontján, de a Solymár Imre Városi Könyvtár vendégeként a bonyhádi Völgységi Könyvfesztiválon is lehetőségünk lesz bemutatkozni.

Az Írógárda tagjai hírt viszik a közösségnek és az itt folyó munkának. Így történt, hogy Zemánn Éva, aki tagja Az Írógárdának és az olvasóklubnak is, a PIM pályázatán nyert irodalmi táborban mesélt a Dicső Zsolt

költővel való együttműködésről, s így a többiek is kedvet kaptak ahhoz, hogy ellátogassanak hozzánk Dicső Zsolt költő egyik kreatívírás-foglalkozására. Ez a formáció a **Baja-Budapest-Szekszárd Íróbuli** nevet vette fel, s a PIM pályázatán nyert fiatalokat fogja össze. Velük laza a kapcsolat, de évente egyszer foglalkozást szervezünk nekik Dicső Zsolt költő vezetésével.

Díjazottjaink

Heilig Dóra

- 45. kárpát-medencei középiskolás irodalmi pályázat – díjazott
- 46. kárpát-medencei középiskolás irodalmi pályázat – bronz (vers és tanulmány kategóriák)
- 2022 helikoni ünnepségek vers kategória – ezüst

Pánczof Laura Anna

- Tolnai Kulturális Központ Versengő pályázat – ifjúsági kategória 2. helyezett
- „Otthon a táj, nem térkép” Zöld Irodalmi pályázat - 1. helyezett novella kategóriában
- Kasztó-projekt irodalmi pályázat Bogysízió novella kategória 1. helyezett

Kiss Milla

- „Otthon a táj, nem térkép” Zöld Irodalmi pályázat vers ifjúsági kategória 1. helyezett

Zemánn Éva

- Tehetségkutató- és fejlesztő Kapocska Program, ösztöndíj a Petőfi Irodalmi Múzeumtól
- Kárpát-medencei Középiskolás Irodalmi Pályázat, 2 alkalommal bronzminősítés

Molnár Rebeka

- Gyáli versíró pályázat 1. helyezett (2023.)

Rácz Kata

- Gyáli Mi lenne ha... a versíró pályázat 1. helyezett (2024.)

Klein Evelin

- Tolnai Kulturális Központ Versengő pályázat – ifjúsági kategória 3. helyezett

Alkotógárda

Az írógárdásokról hamar kiderült, hogy sokan fotóznak, rajzolnak közülük, s a Messenger-csoportban támadt az az ötlet, hogy kiállíthatnánk az alkotásaikat az Odúban, az ifjúsági klubfoglalkozások helyszínén. Így jött létre az **Alkotógárda**, melyhez azok a fiatalok csatlakoztak, akik valamilyen képzőművészeti tevékenységet is folytatnak. Ez egy online közösség, (sok tag él Szekszárdtól távolabb), csak a megnyitókra járnak, esetleg néhányan eljönnek, és segítenek az aktuális kiállítást felrakni.

Eddig három tárlatot rendeztünk az alkotásaikból. Első közös kiállításuknak a **Több mint gondolnád** címet adták. A cím háttérében az áll, hogy a felnőttektől folyton azt hallják, hogy „csak kütyüzni tudnak”...

...pedig ők ennél sokkal többek.

A kiállítás képeinek a látogatók adhattak címet, post-it-en ragasztva fel azt a képre. (Megnyitó: 2022. 08. 26.) 13 alkotótól 64 képet állítottunk ki, fotókat, rajzokat, digitális rajzokat és festmények vegyesen.

A **Versképek** c. kiállítás volt a második a sorban, amit 2023 nyarán nyitottunk meg az Odúban. A cél Az Írógárda és az Alkotócsoporthoz műveinek összefűzése volt. A Kamasz Hangban megjelent írásokhoz készített vagy azokhoz passzoló képeket küldhettek be az alkotógárdások, ill. volt, hogy valaki képeket küldött be, s az írógárdásokat kérte, hogy válasszanak azokból a saját szövegeikhez, de arra is volt példa, hogy valaki maga készített fotót a saját verséhez. A tárlaton 17 fiatal 24 képét állítottunk ki a hozzájuk tartozó verssel együtt, plusz 10 verstelen képet, melyekhez a helyszínen vártuk az írásokat.

Minden kiállításra jellemző az interaktivitás. Igaz ez a legutóbbira is, ami a **4 kép 1 történet** címet viseli. A fiatalok négy-négy képet küldtek a kiállításra, amit egy csoportban állítottunk ki, s a látogatók feladata, hogy egy-egy képnégyeshez történetet találjanak ki. A laminált képekre lehet felragasztani a történeteket, vagy kommentben elküldeni, mert e legutóbbi tárlat képei már online térben, a Fb-on is elérhetőek. Az írásokat októberig várjuk, s maguk az alkotók választják majd ki a számukra legkedvesebbet, amelyek felolvasásra kerülnek a következő kiállítás megnyitóján, valamint online is megjelentetjük őket. A tárlaton 36 alkotást tekinthetünk meg (rajzokat, fotókat vegyesen) plusz 2 joker képet, amit bármelyik képnégyeshez fel lehet használni a történet megalkotásakor (vagy plusz elemként, vagy kicserélve azt a képet, amit nem érzünk odaillőnek.) A 9 kiállító egyike tunéziai, a Dunaújvárosi Egyetem hallgatója.

A 4 kép 1 történet c. kiállítás anyagára kidolgoztunk egy kreatívírás-foglalkozást, aminek lényege röviden, hogy a választott QR-kód beolvasása után a telefonon megjelenő 4 képhez egy becsomagolt könyvtári könyv segítségével kell egy rövid történetet alkotni. A történetbe be kell építeni a kicsomagolt könyv címét, és a könyvből két - véletlenszerűen kiválasztott - szót. A foglalkozás tervezetét Több mint gondolnád címmel nyújtottuk be a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár által kiírt pályázatra: A Közkönyvtári Börze 2024 c. szakmai továbbképzésen való bemutatkozásra az Olvasóvá nevelés, olvasásfejlesztés témakörben. A pályázat nyert, így egy műhelyfoglalkozás keretében szélesebb szakmai közönséggel is megismertethetjük az interaktív foglalkozást, ezzel is népszerűsítve magát az Alkotógárdát is.

Minden kiállítás képeiből könyvjelzők készülnek, amit a látogatók hazavihetnek, de szóróanyagként az iskolákba is viszünk belőlük, hogy népszerűsítsük a fiatalokat és a csoportot. A megnyitókat igyekszünk márciusban és októberben tartani, hogy a kiállítások megtekinthetőek legyenek a nagy országos könyvtári rendezvények (Internet Fiesta, OKN) alatt.

A kiállításokat eddig 472-en látták, és folyamatosan jönnek. A hely kicsi, ezért egyszerre csak kisebb csoportokat tudunk fogadni előzetes bejelentkezés után. Az Odúban hetente csak 2 napon és szombatonként vagyunk nyitva.

Az ifjúsági klubbal való elindulás valósággal szétburjánzott, nagyon hamar váltunk nagyon sokszínűvé. *(Ez köszön vissza a mellékelt idővonal sokszínűségében is. Az infografikát a fiatalokkal hagytuk jóvá, s az ő javaslataiknak megfelelően hoztuk létre az itt szereplő, végső változatot.)* 3 olvasóklubossal indultunk, de az évek során összesen 109 fiatal volt tagja valamelyik csoportnak. Természetesen nem mindenki maradt állandó tagunk, és többen "kiöregedtek", de a barátságok megmaradtak, és a mai napig, ha a könyvtár felé járnak, bejönnek egy kis beszélgetésre vagy egy ölelésre.

A helyszín

Az első tini olvasóklubos összejövetel helyszíne a felnőtt könyvtár oktatóterme volt. Mivel nem volt állandó helyünk, folyton pakolgatnunk kellett, helyiségről helyiségre jártunk.

Az állandó helyszín problémája 2021 októberében oldódott meg. A felújított fiókkönyvtárban kaptunk helyet, amit a fiatalok **Odúnak** neveztek el (Harry Potter után szabadon). Az ő igényeiknek megfelelően rendeztük be a teret: babzsákokkal, szőnyeggel otthonos környezetet alakítottunk ki.

Ebben a különálló helyiségben magunkra tudjuk csukni az ajtót. Így mélyebb, komolyabb témákról is tudunk beszélgetni. A foglalkozásokon mindig van tea, üdítő, rágcsa (ezeket többnyire ők hozzák), körben ülünk, a cipőt kint hagyjuk az előtérben.

**Nincs zavaró
környezet.**

A könyvtári környezetet is megőriztük: a polcokon ifjúsági irodalom, versek és az egyre bővülő mangagyűjtemény. A könyvek gerincén műfaj- és témajelölő ikonok segítenek a választásban, mert megoldottuk, hogy itt is tudjanak kölcsönözni.

Állomány: 1716 kötet ebből 106 manga, melyet most kezdtünk el gyűjteni a fiatalok kérésére. A könyvek egy része még a régi fiókkönyvtár maradványa, de ezt folyamatosan selejtezzük. Az olvasói felajánlásoknak köszönhetően is bővül a kínálat, és új könyveket is kértünk már a fiatalok kívánságlistája alapján. Kérés volt részükről, hogy külön emeljük ki a verses, novellás köteteket, valamint az ókori görög mitológiát, irodalmat.

A falakat a saját alkotásaik díszítik, hisz az Odú – mint egy igazi többfunkciós tér – kiállítóhelyként is működik. Az Alkotógárda mindhárom kiállítását itt rendeztük be, és a megnyitókat is itt tartottuk.

Az időkeretek

Az ifjúsági olvasóklubbal eleinte havonta egy alkalommal, csütörtök délután 16:00-18:00 óráig volt foglalkozás. Ez a kétórnyi idő gyakran bizonyult kevésnek, a kollégistáknak pedig a csütörtöki időpont nem volt megfelelő.

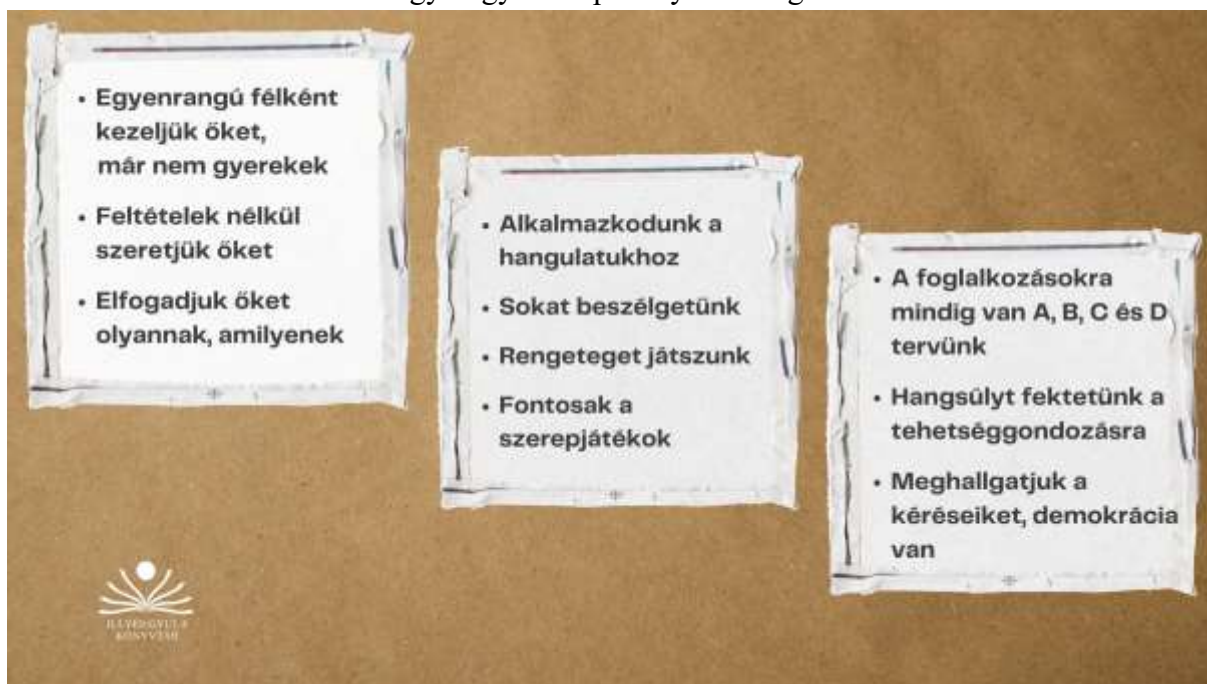
Később átkerültek a foglalkozások szombatra. Először délelőtt 10-től tartottuk őket, aztán, hogy kipihenten, teli hassal érkezzenek, áttettük délután 2-re a kezdést, így akár este 8-ig is tudunk/tudnak maradni.

Módszerek

A cél az, hogy jól érezzék magukat, akár este 8-ig is maradhassunk.

Az ifjúsági klubjaink egyik alapelve, hogy megpróbálunk semmiben sem hasonlítani az iskolai tanórára. Igyekszünk lazább kereteket biztosítani: a foglalkozás közben szabadon telefonozhatnak, beszélgethetnek. Egyenrangú partnerként kezeljük őket, mi magunk is részt veszünk a játékokban, feladatokban, és szigorúan tegeződünk! Annak viszont, aki káromkodik, némi aprót kell dobnia a „káromkodó perselybe”. *(A befolyt összeget rágczálnivalóra fordítjuk.)*

Az első perselyfeltöréskor nagyon megdöbbenek azon, hogy 2600 Ft-ot káromkodtak össze. Azóta nem nagyon gyűlik a perselyben a rágczára való.

Semmi sem kötelező, a foglalkozások látogatása sem, mindenki akkor jön el, amikor kedve és ideje van.

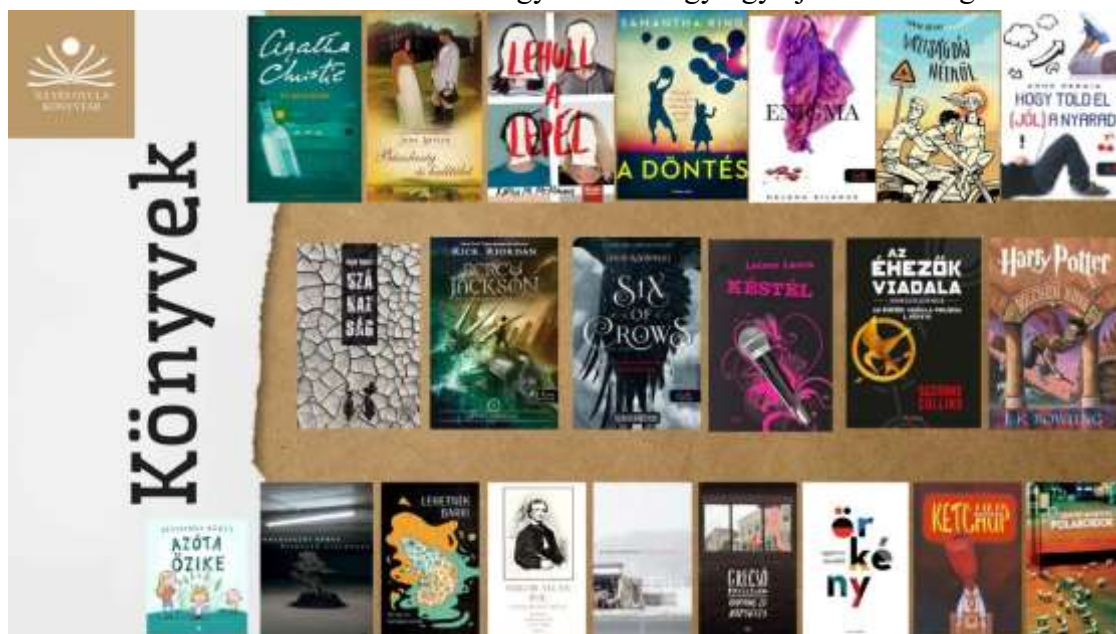
Azok is, akik más közösségben nem találják a helyüket, nehezen barátkoznak, esetleg a bullying áldozatai. Az a tapasztalat, hogy elsősorban olyan fiatalok jönnek, akik az iskolában a perifériára szorultak, de itt, ebben a befogadó közösségben végre jól érzik magukat. Fontos, hogy megőrizzük ezt az egymást támogató, elfogadó szemléletet a közösségben. Ezt segíti a csoportok folyamatos frissülése: mindig vannak új tagok, így nem válnak nagyon zárttá a közösségek.

Ezek a klubok nem kizárólagosan olvasókörök. Azokat sem riasztjuk el, akik nem szeretnek olvasni, hanem csak egy jó közösséghez szeretnének tartozni, ahol elfogadják őket. Ebben sokat segítenek a foglalkozások közbeni, utáni játékok.

Az olvasás mellett fontosnak tartjuk a gamifikációt, a játékot (saját fejlesztésű társasjátékok, offline, online játékok [Kahoot – pl. a Büszkeség és balítéletből]) és a humort. Ez hatékonyan fejleszti a koncentrációjukat, a fantáziájukat, a gondolkodásukat, és lehetővé teszi, hogy kizökkenjenek a hétköznapi rutinból. Kiemelt fontosságúnak tartjuk a drámajátékokat, szerepjátékokat, ezzel több területen is fejlődést értünk el: kommunikáció, egymásra figyelem, együttműködés, koncentráció, érzelmi intelligencia, beilleszkedés. A Köszönjük,

Magyarország! keretében Kozma Zsófia és Boros Anna színésznők tartottak nálunk szerepjátékokkal tarkított foglalkozást.

Kezdetben komplett könyveket olvastunk, mindig a gyerekek ajánlására. Aztán voltak évek, amikor sok érettségiző diákunk volt, így létrehoztuk az ő ötleteik alapján a tematikus napokat, amikor egy-egy könyvsorozat (pl. Harry Potter, Percy Jackson) egy-egy részét dolgozzuk fel. Aztán ezekkel haladunk előre félévente-negyedévente egy-egy újabb rész megbeszélésével.

Más foglalkozásokra olyan novellát vagy verset viszünk, ami egy őket érdeklő témához kapcsolódik. Gyakran foglalkozunk kortárs irodalommal.

A foglalkozásokhoz mindig van A, B, C, D tervünk. A visszajelzéseket és a csoport hangulatát látva így könnyen tudunk menet közben változtatni. Fontos az interaktivitás, sosem élünk a frontális előadás módszerével. A generáció sajátosságait figyelembe véve igyekszünk olyan technikákat alkalmazni, melyekkel ébren tudjuk tartani a figyelmüket. (Pl. a gyors ingerekkel operáló pecha kucha technika.)

Érdekes, hogy mennyire más dinamikája van a különböző csoportoknak. Az első csapatot nehéz felállítani a babzsákról, de szeretik a szerepjátékokat, ezért ehhez kellett alkalmazkodnunk. Kedvenc játékuk az Alszik a város (több, mint 1000 alkalommal játszottuk, a szereplőket 3D nyomtatóval nyomtattuk ki). A fiatalabbaknak nagyobb a mozgásigényük, ezért nekik más jellegű feladatokat állítunk össze. (Pl. élő GIF-et készítettünk egy vershez.)

Kommunikáció

A könnyebb kapcsolattartás érdekében létrehoztunk minden csapat számára egy-egy Messenger-csoportot. Ennek több jelentősége is van. Egyrészt a gördülékeny kapcsolattartás, valamint az érdeklődés fenntartása, a közösség erősítése, egymás segítése: itt lehetőség van az egyéni problémák megbeszélésére. A Messenger-csoportok kezelése 0-24-es szolgálat. Az Írógárda tagjai akkor küldik a verset véleményezésre, ha épp ihletük van, vagy ha épp nincs, és emiatt kérnek segítséget. De megesik, hogy csak beszélgetni szeretnének. Ez utóbbi pedig bármely csoportban előfordul.

A messengeres születésnapi, névnapi köszöntések még inkább összekovácsolják a csapatot, ahogyan a közös ünnepek is.

Tortával és játékkal ünnepeljük meg az olvasóklubok és az Odú születésnapját is, karácsonykor megajándékozunk egymást, az Írógárdában pl. verset írnak a tagok annak, akit éppen húztak. 2023 karácsonyára ezt a verset írták közösen a klubtagok a csoportvezető kolléganőnek, minden sort más írt:

ILLYÉS GYULA KÖNYVTÁR

AZ ÍRÓGÁRDA

(A Szekszárdi Ifjúsági Klub, az Írógárda és a Még Semmi Olvasóklub közös alkotása)

Ildikónak

Mik vagyunk mi nélküled? Egy csapat szétszórt diák.
Nélküled nem lennénk mások csak néhány hervadt virág.
Ajándékokkal nem tudjuk megfizetni hálánk.
Mindig tell szívvel, széles mosollyal vársz ránk.
Az Odút, hol összejövünk, Harry Potter ihlette.
Sok szép, színes emlék köt minket a helyhez.
S te villámsebességgel és sok figyelemmel készülsz fel.
Szombatunként a pozitív energiát tőled kapjuk meg.
Múlhatnak az évek szívünkben számodra mindig lesz hely.
Örökké hozzád fogunk szaladni a rengetegszer hosszabbított könyveinkkel.
Esik az eső, tombol a szél? Nem számít, mi ott leszünk!
Mert a hideg éjszakában mi magányos csillagok voltunk, várva, hogy valakinek a szemében csillagkép legyünk.
Ezernyi dolgot tanultunk tőled az évek során, megtanultunk önmagunknak lenni és észrevenni az értékes dolgokat.
Hála hát e vers neked, ki lelkünk fényét mindvégig magadban hordoztad
Csizsólódtunk melletted, mint kis kavicsok az árban; megértettük, mindenki ott egy ragyogás.
Mit tőled kaptunk Örökre elkísér utunkon
Hála hát e vers neked, ki lelkünk fényét mindvégig magadban hordoztad
Versünk, mint csillagok karácsonykor szól csak neked,
Csengő szavak fénye, meleg ölelés jár veled
Kis szikrákat csillantottál lelkemben, Amik idővel sem halványulnak, úgy hiszem.

Ifjúsági klubosok

www.igyuk.hu

Néhány kirándulást is szerveztünk az ifjúsági klubbal. Pl. meglátogattuk az L & L könyvesboltot, de rendszeresen részt veszünk a könyvtár által szervezett ismeretterjesztő túrákon is (eddig összesen 163 fővel): az Ős-Sárvíz-tanösvényen Szedresnél, Szekszárdon a Csontos-szurdikban és helytörténeti ökosétán a belvárosban, ahol famatuzsálemeket és őshonos fafajokat ismerhettek meg, a Kasztói Őstölgyest, ahol a vándorló fákat csodálhatták meg, és a Rockenbauer Pál jelentőségét és a Dél-Dunántúli Kéktúrát bemutató kiránduláson is.

Már 2020-ban jelentkezett az igény arra, hogy nyáron tábor szervezzünk a klubtagoknak. A háromnapos tábor augusztusban még 2 nap ráadás követte. Azóta is minimum 2 táborunk van nyaranta, 2021-től minden évben egy-egy alkalommal benn is alszunk a könyvtárban (krimitábor). Az első évben még önéletrajzról szerveztük meg a táboroztatást, a 2021-es évtől az NKA-nál pályázunk.

NKA PÁLYÁZATOK		
OLVASÁSNÉPSZERŰSÍTŐ, IFJÚSÁGI KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ TÁBOR MEGVALÓSÍTÁSÁRA		
2021	Ifjúsági olvasótábor- Együtt, zölden Szekszárdon!	
	Megpályázott összeg: 441 715 Ft	Elnyert összeg: 441 715 Ft
2022	Ifjúsági olvasótábor - Tolna megyei értékeink nyomában címmel	
	Megpályázott összeg: 386 380 Ft	Elnyert összeg: 386 380 Ft
2024	Ifjúsági olvasótábor - Csend a zajban	
	Megpályázott összeg: 387 760 Ft	Elnyert összeg: 387 760 Ft
		Összesen: 1 215 855 Ft

2021-ben az ifjúsági olvasótáborban már a környezettudatosságot helyeztük előtérbe a „Zölden együtt, Szekszárdon” egész hetes programsorozattal, ahol a fiatalok betekintést kaptak a könyvtár zöldítési tevékenységébe, kreatívírás-órán vettek részt a "zöld gondolat" jegyében, a hulladékmentes boltról is hallottak előadást. Gyógy- és fűszernövényekből teákat és fűszerkeverékeket készítettek.

Az "Ültess fát, olvass alatta könyvet" projekthez is kapcsolódtunk. A könyvtárban elültetett fák alatt olvasták fel kedvenc idézeteiket, verseiket egymásnak.

Felhívtuk a figyelmet a víz fontosságára, ehhez egy magyar író regényét hívtuk segítségül (Rojik Tamás: Szárazság). A tábor résztvevői Szekszárd belvárosában 8 vizes helyszínen (patak, szökőkút) nyomozhattak. Megismerkedtek Tolna vármegye, ezen belül elsősorban Szekszárd helytörténeti, irodalmi (kapcsolódtunk Mészöly Miklós születésének 100. évfordulójához is) és környezeti értékeivel, emlékeivel. A foglalkozások által rávilágítottunk a bolygónk védelmének fontosságára, ezáltal felelősségteljesebbé tettük gondolkodásukat, s talán elősegíthetjük, hogy kialakuljon bennük egy környezettudatosabb életmód igénye.

Táborok

#Olvasótábor

#Íróttábor

#Ottalvőttábor

A táborozók mellé mindig kérünk közösségi szolgáltatókat is, akik teljes értékű tagjai a tábornak, csak némi plusz feladatot kapnak. 80%-ban klubtagok lesznek!

Az év közbeni beszélgetések során felmerült problémákra reagálva a táborokba szakembereket is hívtunk: Dr. Guld Ádám (generációkutató), Jakobovics Kitti (pszichológus, irodalomterapeuta), Makovics Gábor (pszichológus).

Találkozások

Molnár T. Eszter
Fekete Richárd
Kollár Betti
Bessenyei Gábor
Leiner Laura
Dicső Zsolt
Jakobovics Kitti
Tóth Tamás Boldizsár
Rojik Tamás
Dr. Guld Ádám
Simon Márton
Vig Balázs
Szurovecz Kitti

2023-ban az olvasótábor mellett már Íróttábort is szerveztünk az Írógárda tagjainak. Együttműködő partnerként kapcsolódtunk a X. „Szekszárdi Magasiskola” Mészöly Miklós Irodalmi Akadémia és Írói Mesterkurzus programjához, és itt már sor került műhelymunkára is. (Előzetesen leadhatták az írásaikat, amit a táborban aztán Fekete Richárddal ízekre szedtek.) Készítettünk egy közös szlengszótárt, amibe olyan szavak kerültek, amit a fiatalok a saját nevük betűiből alkottak, majd ennek a szóalagnak valamiféle jelentést tulajdonítottak. Ezek közül néhányat a csoportban még jó ideig használtunk.

Minden táborot pozitív megerősítéssel zárunk: a gyerekek csupa-csupa szép és jó gondolatot írnak és ajándékoznak egymásnak.

Egy speciális közösség

2018 végén egy speciális irányban is elkezdtek közösségfejlesztő munkánkat. AZ ÉN KÖNYVTÁRAM országos programban többek között az **“Otthon a könyvtárban - Könyvtár az otthonban”** c. mintaprogram kipróbálását bízták könyvtárunkra. Ennek felelőse Tatainé Berta Zsuzsanna gyermekkönyvtáros lett. Könyvtári foglalkozásokkal kellett megszólítanunk állami gondoskodásban élő, értelmi sérült vagy viselkedési zavarokkal küzdő fiatalokat. A program rendkívül sikeresnek bizonyult: igazi meleg, családias közösséggé kovácsolódtunk a gyermekotthonban élő fiatalokkal.

A speciális igényű fiataloknak szóló élményszerű foglalkozásokon mindig mesék állnak a középpontban, sokszor a figyelmet jobban lekötő papírszínházi (kamishibai), vagy vetített formában. Ehhez kapcsolódnak a játékok, mondókák, versek és a dalok.

Végig nagy hangsúlyt fektettünk a zenei nevelésre: sok dalt tanultunk, különböző hangszerekkel barátkoztunk. Elkezdünk ismerkedni a cigány folklórral, segítve a roma identitás erősítését.

Nemcsak a foglalkozásokon adtuk át könyvtárunk elkötelezett ökoszemléletét, de közreműködtünk az Otthon zöldítésében is. Madáretetőt és méhecskehotelt helyeztünk ki, virágot ültettünk, vagy épp játékot készítettünk hulladékból a cicájuknak.

Az elmúlt években közel 50 alkalommal találkoztunk.

Már 2019-ben bizonyították a gyerekek, hogy szívesen szerepelnek, szeretnek táncolni és énekelni: egy májusi foglalkozáson néptáncot tanultunk az egyik kolléganőnkől, ezután júliusban a könyvtár udvarán kollégák és közösségi szolgálatosok gyűrűjében a gyerekek

előadták a tanult dalokat hangszerrel kísérve, és mindenki a kedvenceit playbackról mikrofonba énekelve, ezt is egy közös tánc követte, amit egy közösségi szolgálatos diák tanított nekünk. (<https://www.youtube.com/watch?v=lupT8HkM1v8>)

Ekkor kértek meg minket, hogy állítsuk össze, és a foglalkozásokon segítsük betanítani a Gyermekotthon karácsonyi műsorát, amellyel a város adventi rendezvényén lépnek fel. Kézenfekvő volt, hogy csatlakozzunk a kis csapathoz mi, könyvtárosok is. Először négy, majd további öt kolléga lett tagja a közös kórusnak.

2022-ben a közeli idők otthonába is meghívást kaptunk karácsonykor, sőt invitáltak minket tavasszal, majd ősszel is. Így a foglalkozások kiegészültek a fellépések dalainak és verseinek gyakorlásával.

Szerencsénkre egyik kollégánk, aki profi zenész, támogat minket a zenei alapok elkészítésével, és csatlakozott egy furulyán játszó kolléga is hozzánk, sőt a gyerekeknek is megtaláltuk a hangszerét: a kazut. Ennek köszönhetően a fellépéseinken már hangszeres kísérettel tudjuk előadni a műsorunkat.

Ezekon a programokon nagyszámú közönség előtt mutatkozhatunk be. A fiatalok imádnak szerepelni, a középpontban lenni. Páratlan sikerélményhez és figyelemhez jutnak így. Átélik a csapatmunka örömeit is, miközben mindenkinek felelősséget kell vállalnia a munkájáért. És még egy ritka élményben is részük lesz: az ellenségeskedés helyett jó összefogni.

AZ INNOVÁCIÓ CÉLJAI, VÁRT ÉS ELÉRT EREDMÉNYEK

Két fő célunk a közösségépítés és az ifjúság megszólítása volt a közösségi szolgálatosok minél szélesebb körben való bevonásával. El kellett érniük, hogy az általános iskolás kort követően is szívesen keressék fel a fiatalok a könyvtárat, akár olvasóként, akár közösségi szolgálat teljesítése végett. Az első ifjúsági olvasóklub megalakulása (2019 februárja) óta sok pozitív változásról számolhatunk be.

Több ifjúsági csoportunk, olvasóklubunk működik párhuzamosan (offline és online is). A Szekszárdi Ifjúsági Klub 56, a Még Semmi Olvasóklub 11, az Írógárda 40, az Alkotógárda 11 fővel működik. A párhuzamosságok miatt ez 62 ifjút jelent, 14 településről és 19 oktatási intézményből. 10-26 év közötti fiatalok, akikkel a közösségi médiának köszönhetően napi kapcsolatban vagyunk.

A fiatalokkal közösen sikerült egy saját klubhelyiséget kialakítani, az ízlésüknek, igényeiknek megfelelően berendezni.

Az első alkalom óta összesen 11 db tábort rendeztünk a fiataloknak, összesen 676 résztvevővel.

A **Kamasz Hangban** az első megjelenés óta 2024. 04. 29-ig **220 írás** jelent meg **50 ifjú alkotótól**. 20-an vannak azok, akik 1 verset publikáltak eddig, a legtermékenyebb alkotóink Horváth Amarilla, Nagy Vivien 15-öt, Asztalos Anna (*Az Alapító!*) 13-at, Zemánn Éva és Heilig Dóra 12-öt.

2018 szeptembere óta összesen 161 közösségi szolgálatos diák teljesített nálunk közösségi szolgálati órákat, közülük kb. 50 fiatal csatlakozott egyéb programjainkhoz is.

Van, hogy egy egész középiskolás osztály *(többségük hátrányos helyzetű, az Arany János Kollégiumi Program felzárkóztató osztálya)* jár hozzánk havi rendszerességgel foglalkozásokra. A megkeresés a Szekszárdi I. Béla Gimnázium pedagógusától érkezett, s az első könyvtárismereti vetélkedőt, mely az Óceánok világnapjához kapcsolódott, kolléganőnkkel közösen állították össze.

Később „job shadowing”-ra jöttek hozzánk *(ennek a kifejezésnek nincsen magyar megfelelője, de a lényege, hogy a fiatalok számára látogatásokat biztosít, betekintés enged a mindennapokba, ez elsősorban a pályaválasztásban segíti a fiatalokat).*

Könyvtárhasználati óra keretében könyves bingót játszottunk, és pecha kucha prezentációs technikával ifjúsági könyvajánlót tartottunk nekik. *(Annyira tetszett az osztálynak, hogy a többség beiratkozott és kölcsönzött is.)* Az osztályból többen rendszeres olvasóivá váltak könyvtárunknak. Egy foglalkozás után az egyikük csatlakozott Az Írógárdához, sőt már az olvasóklubokba is eljár:

„Maga az Írógárda egy jó közösség, akikkel jól érzem magam, meg tudok szólni, amikor összegyűlünk. Ezeken a foglalkozásokon új dolgokat ismerhetek meg, feltöltenek energiával és ihletem is lesz.” (Gál Angelika Tünde)

Az osztály több alkalommal járt az Odúban is rendhagyó irodalomórán, illetve kreatívírási órán. Nagyon szerették a közös mesélést a Story Cubes-szal. A Globális nevelés hetében pedig flashmobot csináltunk velük a könyvtár udvarán.

Iskolalátogatások

Alkalmanként 4-5 tanórát is eltöltünk egy-egy iskolában.

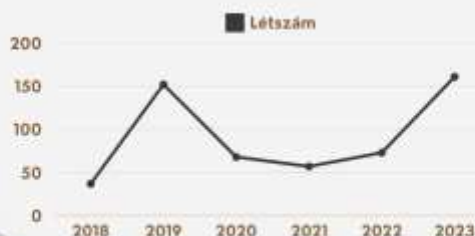
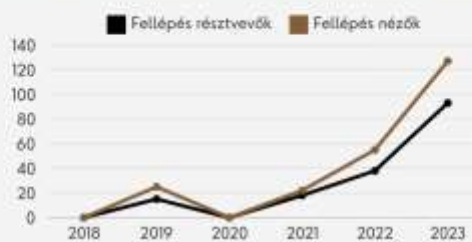
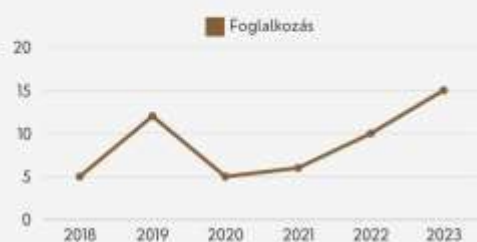
Iskolalátogatások

Év	Mi mentünk (fő)	Alkalmak	Ök jöttek (fő)	Alkalmak	Össz. (fő)	Össz. alkalom
2019	1166	20	136	5	1302	25
2020	313	7	0	0	313	7
2021	49	2	60	1	109	3
2022	156	5	247	8	403	12
2023	214	5	320	16	534	19
2024	0	0	99	5	99	5
Összes:	1908	39	862	35	2770	71

T. V. SZC Ady Endre Technikum és Kollégium
Tolna Vármegyei SZC Hunyadi Mátyás
Vendéglátó és Turisztikai Technikum és
Szakképző Iskola
Tolna Vármegyei SZC Bezerédj István Technikum
PTE Kelemen Endre Egészségügyi Technikum és
Szakképző Iskola
Déli ASZC Csapó Dániel Mezőgazdasági
Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
Szekszárdi Kolping Katolikus Szakképző Iskola
Tolnai Szent István Katolikus Gimnázium
Szekszárdi Garay János Gimnázium
I. Béla Gimnázium
Babits Mihály Általános Iskola
Szekszárdi EGYMI - Szivárvány Általános Iskola
Szekszárdi Waldorf Óvoda és Iskola és AMI
Szekszárdi Baka István Általános Iskola
Energetikai Technikum és Kollégium Paks
Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium,
Kollégium és Általános és Alapfokú Művészeti
Iskola

Az ifjúsági közösségépítő munka hatására a könyvtár ismertsége, társadalmi elfogadottsága nőtt.

Speciális csoportok

Összesen

58 foglalkozás

590 fő

164 fellépés résztvevő

229 néző

AZ INNOVÁCIÓ BEVEZETÉSÉVEL KAPCSOLATOS HASZNÁLÓI, PARTNERI VÉLEMÉNYEK

„Nekem az olvasóklub, amióta beléptem, a biztonságot jelenti. Akármilyen történik az iskolában, a kívülágban, egy olyan hely és közösség az életemben, ahova mindig tudok menni segítségért, hiszen szerető, kedves, segítőkész emberek vesznek körül. Olyan barátokat szereztem, akikkel másképp az életben lehet nem találkoztam volna, és ezt imádom! A sokszínű program is rengeteg témára és kortárs műre is koncentrált, így sokat bővítette már a tudásomat is ezekkel a témákkal kapcsolatban.” (Málnai Zsófia)

„Az Olvasóklub számomra egy olyan hely, ahol biztonságban érzem magam annyira, hogy lökött és dinka legyek. Ott boldog vagyok, és jó találkozni a többiekkel időről időre, megbeszélni, hogy kivel mi van. Ebben a pár évben olyan fontos lett számomra ez a közösség, hogy nem tudnám elképzelni az életemet enélkül. Egyszerűen csodálatos közösen rajongani egy-egy kedvencünkért. Meg mindig olyan jó hangulat van, amit szintúgy szeretek.” (Horváth Míra)

„Az olvasóklub volt az első olyan közösség, ahol tényleg befogadva éreztem magam, és ahol tudtam, hogy senki sem fog ítélkezni felettem. Tetszett, hogy mindenkit egyformán meghallgattak, akinek kicsit nehezebb volt feloldódni, arra pedig különös figyelmet fordítottak, hogy biztosan jól érezze magát ő is.

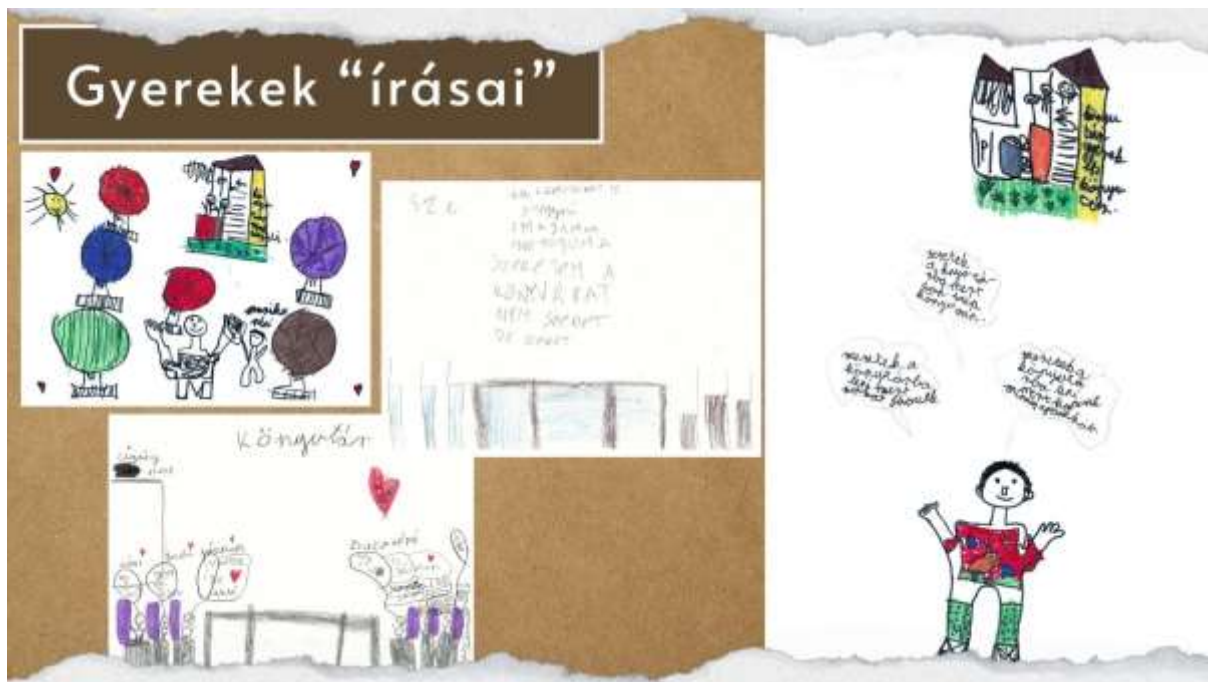
„Mindig jólesik összegyűlni olyanokkal, akikkel ugyanaz éltet bennünket, és megosztani az ötleteinket, tapasztalatainkat egymással.” (Zemánn Éva)

Számomra az Írógárda inspirációt jelent, egy olyan közösséget, akik befogadóak és akikkel támogathatjuk egymást az íráskészségeink fejlesztésében.

Az Írógárda nekem azt jelenti, hogy hasonlóan gondolkozó fiatalokkal találkozhatok, és megoszthatom a könyvtáron keresztül a verseimet.” (Misli Martin)

„Számomra sokat jelent, hogy tagja lehetek mind Az Írógárdának, mind az Alkotógárdának. Általuk folyamatosan ösztönözve érzem magam újabb és újabb versek megalkotására, valamint egy befogadó közösség tagja lehetek. A megjelenés lehetősége pedig valóra váltotta egy nagyon régi álmomat.” (Nagy Vivien)

„Nagyon jó és egyben hiánypótló kezdeményezésnek tartom, szuper közösséggel, ahol nemcsak könyvekről volt szó, hanem társasoztunk is, amivel egy kicsit jobban megismerhettük a másik gondolkodásmódját, személyiségét, és környezettudatosságot is tanultunk, illetve egymásnak is tudtunk tanácsot adni ebben a témában.” (Valentinyi Roberta)

„Célunk, hogy a használóink azért jöjjenek hozzánk, mert a könyvtár működését nem csak számukra, de velük együtt találjuk ki.” (Stratégia 2024-2026)

Ez a mondat akár az ifjúsági klubok szlogenje is lehetne, hisz a csoport valójában mindig az ő kívánságainak, kéréseiknek megfelelően fejlődött. Az első csoport kérése volt a létszám maximalizálása, ezért indítottuk a második olvasóklubot. Szerettek volna nyáron is időt tölteni együtt, ezért táborokat szervezünk nekik. Közösén döntünk szinte mindenről: a csoport nevééről, arról, hogy mit olvassunk. Most, hogy lassan az új épületbe költözünk, szintén kikérjük a véleményüket arról a helyről, ahol ki szeretnék alakítani a tudásközpontban a klubhelyiséget.

Az első években többnyire mi jártunk a középiskolákba, hogy népszerűsítsük a közösségi szolgálat lehetőségét és az olvasóklubokat. Az utóbbi időben már az iskolák keresnek meg, kérnek fel minket előadásra, vagy kérik, hogy könyvtárbemutató órára jöjhessenek hozzánk. *(A Szekszárdi I. Béla Gimnázium Arany János Kollégiumi Programban részt vevő felzárkóztató osztálya már 6 alkalommal volt nálunk 15 fővel.)*

Részben pedagógusok és szülők kérésére, részben pedig a már működő klub tagjainak jelzésére hoztuk létre a felsős korosztályt megcélzó Még Semmi Olvasóklubot.

Többszöri megkeresés volt már városi, iskolai és kistéleptülési könyvtáraktól ifjúsági irodalom ajánlásával, ifjúsági közösségek létrehozásával kapcsolatban.

A városi könyvtárak képviselőinek tartott szakmai napon ifjúsági könyvtáros kolléganőnk előadást tartott az ifjúsági közösség-szervező munkáról.

Médiamegjelenések

<https://www.igyuk.hu/az-ifjusagi-kozossegek-sajtomegjelenesei/>

AZ INNOVÁCIÓ KAPCSOLÓDÁSA A KÖNYVTÁR STRATÉGIÁJÁHOZ

Munkacsoporti megbeszélések szintjén már 2015-ben fontos teendőként jelenik meg az ifjúság megszólítása. Az Illyés Gyula Könyvtár 2016-os SWOT elemzésében még csak lehetőségként szerepelt a 15-20 éves generáció megszólítása. A 2016-2020-as stratégiai tervben már célként fogalmazódott meg az ifjúsági részleg kialakítása, valamint, hogy „elősegítjük a különböző formális és informális közösségek könyvtárhoz való kapcsolódását.”, vagyis a közösség-szervező munka nagy hangsúlyt kapott. Ennek előmozdítására egy új, agilis kollégát vettünk fel, aki tudásának elmélyítése és további inspirációk végett 2021 tavaszán részt vett a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár által meghirdetett Élménykönyvtár c. e-learning továbbképzésen.

„Célunk, hogy a fiatalok otthonra találjanak a könyvtárban, a számukra megfelelő környezetben, rugalmas és sokszínű szolgáltatásokkal teremtsünk nekik olvasó és alkotó közösséget.”

(Stratégia 2024-2026)

Közösségfejlesztés

A könyvtár 2024-26-os stratégiája már stratégiai céllá teszi a közösségfejlesztést, és kiemelten fontos feladatnak nevezi a könyvtárhoz kötődő közösségek kialakítását, hisz ezek a közösségek jelentik „a biztos alapot a Tudásközpontban megújuló működéshez.”

A közösségfejlesztés fejlesztendő részterületének kulcsmondata: „A könyvtár kiemelt feladatának tekinti, hogy otthont adjon az olvasás társas élményének.” S célul tűzi ki a további ifjúsági közösségépítő munkát, újabb klubok, táborok szervezését manga-anime, fantasy, játék, drámajáték témában, melyeknek kitűnő alapot nyújtanak a már meglévő ifjúsági klubok.

Részlet a 2024-26-os stratégiai tervből: „Minősített könyvtárként célunk, hogy szolgáltatásainkat megújítva költözzünk az új épületbe, ahol 1.) zöld könyvtárként 2.) ifjúsági könyvtárként 3.) családbarát könyvtárként 4.) közösségvezérelt könyvtárként és 5.) digitális tartalomszolgáltatóként várunk mindenkit.”

A 2016-os stratégia egyik kulcsterülete a partnerközpontúság volt, s ehhez kapcsolódó beavatkozási pontként fogalmaztuk meg, hogy szükséges feladattervet kidolgoznunk többek között a kötelező közösségi szolgálatot teljesítők számára. Ez mára csodálatosan kiteljesedett, hisz sokféle könyvtári munkafolyamatból és egyéb tevékenységből választhatnak a közösségi szolgáltatók, s néhány közösségi szolgálati óra teljesítése után gyakran kapnak kedvet, hogy maguk is belépjenek valamelyik olvasóklubba vagy alkotócsoporthoz.

A közösségi színtérként való működés, az olvasáskultúra népszerűsítése és a közösségépítés támogatása, mind-mind olyan elképzelés, amit a Küldetésnyilatkozatunk is alapvető feladatként határoz meg, s ami tökéletesen rimel az ifjúsági klubokat és alkotócsoporthoz folyamatosan fejlesztő munkánkra. A csoportok közösségvezérelt működése szintén harmóniában van azzal az elképzeléssel, mely a fenntartható, korszerű és közösségvezérelt Tudásközpontot teszi stratégiai céllá.

Küldetésnyilatkozatunk is kiemeli a zöld szemlélet és a humánökológia szempontjait és alapvető feladatként nevezi meg a szemléletformáló ismeretterjesztést: ennek nagyon szép megvalósulásai a nyári olvasótáborok, ahol mindig fontos szerepet kap a környezeti nevelés.

Éppilyen fontosnak tartjuk a helyismeret beépítését is táborok programjába, eleget téve ezzel a Küldetésnyilatkozat azon pontjának, mely nyomatékosítja, hogy „feladatunk a vármegyei tudásvagyon és identitástudat megőrzése, a lokálpatriotizmus erősítése”.

Az intézményi stratégia egyik tétele a „tértől és időtől független szolgáltatások biztosítása”. Erre kiváló példa a csoportokon belüli online kapcsolattartás (Messenger 0-24) gyakorlata.

Esélyegyenlőség

A könyvtár Küldetésnyilatkozata már 2016-ban kiemelt célként említi a „társadalmi, területi, szociális, illetve egészségügyi okokból hátrányos helyzetű használók esélyegyenlőségének elősegítését”, s a Stratégiai terv (2016) célokat kifejtő része is hangsúlyozza, hogy „az esélyegyenlőség biztosítása érdekében (...) erősítjük a kapcsolatot a különböző segítséggel élőket támogató szervezetekkel”. Ebbe a törekvésbe tökéletesen beleillik a speciális igényű gyerekeknek tartott foglalkozások sora.

A társadalmi szerepvállalás, a segítséggel élők támogató szervezeteivel való együttműködés továbbra is kiemelt pontja stratégiai tervünknek, éppígy a kulturális sokszínűség és az esélyegyenlőség támogatása, ahogyan a közösségfejlesztés is a három legfontosabb stratégiai cél közé került.

AZ INNOVÁCIÓ KAPCSOLÓDÁSA A SZERVEZET MŰKÖDÉSÉHEZ

Ifjúsági közösségek

A közösségi szolgáltatók körüli teendők a korábbi években a titkársághoz tartoztak. Ahogy 2018-ban fő fejlesztési céllá vált a közösségfejlesztés, létrejött az ifjúsági könyvtáros munkakör, és ennek része lett a közösségi szolgálat szervezése is. Mivel egyre több szombatot érintettek az olvasóklubos foglalkozások, szükségessé vált az ifjúsági könyvtáros kiszervezése a szombati olvasószolgálati ügyeletből. (Így a szabadnapok eloszlása is egyenletesebb lett.)

Ahogy egyre jobban kibomlott az ifjúsági munka, s ahogy az évek során újabb generáció lépett be célcsoportként, kevésnek bizonyult egy könyvtáros a feladatok elvégzésére. Szükségesnek láttuk, hogy 2023 januárjától részmunkaidőben egy másik kolléga, Ágó Magdolna is az ifjúsági könyvtáros munkakörének teendőit lássa el. Mivel mindkét kollégának havonta két délutánját érintik a klubfoglalkozások, egyikőjük sem vesz részt a szombati ügyeletben.

**Szervezeti kultúránk
alkalmazkodott az ifjúsági
csoportokkal való munkából
adódó szabálytalanságokhoz.**

Kaposi Ildikó tagja az öko-munkacsoportnak, így a zöldszemlélet minden olvasótábor szervezésekor komoly hangsúlyt kap a kezdetektől fogva.

A kollégák elfogadták, hogy a 6 helyszínes vetélkedők során gyerekcsoportok szaladgálnak az épületben, hogy a raktár padlásterét szabadulóraktárnak rendezzük be, vagy, hogy az ottalvós tábor másnapján álmos fiatalok kóvályognak az emeleten.

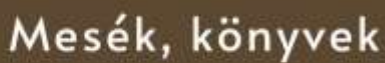
Speciális igényű fiatalok

Már a mintaprogram bevezetése előtt érzékeltük az igényt a speciális igényű gyermekek könyvtári ellátására. A Gyermekkönyvtárban fogadtuk a Szivárvány Általános Iskolát a normál gyerekeknek készült foglalkozások átdolgozott verziójával, de a Gyermekotthon megkeresésére akkor csak kézműveskedést és mesenézést tudtunk ajánlani.

A Különleges Gyermekotthonnal való együttműködés sikerén felbuzdulva és a velük való munka tapasztalataival felvértezve kezdeményeztünk az értelmi sérült piciket ellátó Szivárvány Óvoda felé, őket rendszeresen fogadjuk a Gyermekkönyvtárban, a Befogadó Otthontól pedig megkeresést kaptunk, hogy az ott élő gyerekeket is támogassuk valamilyen mesés-zenés foglalkozással.

A könyvtár vezetősége tudatában van annak, hogy a speciális igényű gyerekekkel való foglalkozás, a nekik szóló könyvtári programok folyamatos fejlesztése, karbantartása, szétfeszíti a hagyományos gyerekkönyvtári munka kereteit, de az ebből fakadó problémák megoldására csak az új épület megkívánta átszervezések adnak igazi lehetőséget.

***A speciális igényű
gyerekek közösségével való
kapcsolatnak komoly az
intézményfejlesztő hatása.***

A kezdéshez képest sokkal érdeklődőbbek és elfogadóbbak lettek a kollégák (érzékenyítés). Néhány kolléga a kezdetektől aktívan kapcsolódott be a program megvalósításába. Mindenki

szívesen hoz áldozatot ezért a programért (pl. túlórázás). A könyvtár vezetése is folyamatosan leteszi a voksát a projekt mellett.

AZ INNOVÁCIÓ BEVEZETÉSE ÉS ALKALMAZÁSA SORÁN A PDCA ELV ÉRVÉNYESÜLÉSE

A könyvtárhoz kapcsolódó ifjúsági közösségek megszervezése, működtetése valójában egy hatalmas PDCA-nak tekinthető az intézmény működésében.

A 2016-2020-as intézményi stratégia már feladatként írta le az ifjúság megszólítását. A vezetőség terve az volt, egy új munkakört hoz létre, és új kollégát vesz fel, aki szervezi a közösségi szolgálatot, és ifjúsági közösségeket, olvasóklubokat hoz létre.

Az új kollégát felvettük, s az ő módszereivel és lelkesedésével hamar eredményeket értünk el a közösségi szolgálatosok becsábítása és az ifjúsági klubok szervezése terén is.

Ezzel párhuzamosan megindult a speciális igényű gyerekek közösséggé válásának folyamata is - a Különleges Gyermekeketthon lakóinak tartott gyermekkönyvtári foglalkozások pozitív hozadékaként.

A folyamatok különböző pontján jelzések érkeztek a vezetőséghez –

- pl. az ifjúsági könyvtáros leterheltsége és gyakori betegeskedése,
- a gyermekeketthonból érkező csoport összetételének (korábban többségében értelmi sérült gyerekek, később inkább viselkedési zavarokkal küzdők) megváltozása,
- az olvasóklubokból kinövő alkotó közösségek megjelenése,

- melyek mindegyike valamiféle beavatkozást igényelt.

Ezek a következők voltak:

- részmunkaidőben plusz egy kolléga segíti az ifjúsági könyvtáros munkakörének ellátását.

- b) változtatni kellett a módszereken: még vagányabb és mozgalmasabb feladatokkal kellett készülnie a foglalkozásokra a programért felelős kollégának.
- c) Az Írógárdásoknak más típusú foglalkozásokkal kellett készülnünk. A szerveződés a pandémia alatt online kezdte meg működését, de rá kellett ébrednünk, hogy nekik is szükségük van jelenléti összejövetelekre is. Meg kellett találnunk azt a kompetens személyt (nevezetesen Dicső Zsolt költőt), aki nemcsak kreatívírási-foglalkozásokat tart nekik, de szívesen vállalja fel az írásaik gondozását, véleményezését is. Megjelenési lehetőséget kellett nekik biztosítanunk (Kamasz Hang), az Alkotógárdának pedig kiállításokat kellett szerveznünk.

Az ifjúságra fókuszáló közösségfejlesztő munka természetesen rengeteg kisebb PDCA-ra is felbontható. Közülük néhány:

Az első olvasóklub elindításakor nem számoltunk azzal, hogy mivel nem lesz állandó helyünk, a babzsákok folytonos költöztetése problémát jelent majd. Ennek megoldására alakítottuk ki a korábbi fiókkönyvtárból az Odú névre keresztelt klubhelyiséget.

Korábban jó ötletnek tartottuk, hogy pszichológust hívjunk meg vendégnek az ifjúsági klub foglalkozásaira vagy a táborokba, hiszen a beszélgetések során sok – a fiatalok életét nehezítő – probléma került szóba. Az eddigi tapasztalatok miatt azonban mára elvetettük ezt az elképzelést, mert a fiatalok vagy el sem jöttek ezekre az alkalmakra, vagy teljes passzivitásba burkolóztak, semmiféle együttműködést nem mutattak.

A legfiatalabb olvasóklub létrejötte is egy érdekes folyamat eredménye. Az ifjúsági klubjaink mindig nagyon befogadóak voltak, viszont 2023 elején bekerült egy 10 éves kislány a **Szekszárdi Ifjúsági Olvasóklubba**, aki – mivel jóval fiatalabb volt a többiekénél – nem tudott bekapcsolódni a foglalkozásokon a csoport munkájába, s ez kellemetlen volt neki és a klub többi tagjának is. Hogy a csoport egyensúlyát helyreállítsuk, megoldást kellett találnunk. Mivel közben szülők és pedagógusok is jelezték, hogy igény lenne egy fiatalabbakat megcélzó olvasóklubra, így kézenfekvő volt, hogy egy újabb klubot indítsunk a 10-13 éves korosztálynak. Így alakult meg a Még Semmi Olvasóklub 2023 őszén, ahol a korban hozzá illő fiatalok között a kislány is megtalálta a helyét.

2023-ban az Író- és az Olvasótábor is elégedettségi kérdőív kitöltésével zártuk. A válaszokat összesítve kitűnt, hogy a táborok legfontosabb értékének a közösséget tartják a résztvevők, ezért nehezményezték, hogy a sűrű program miatt kevés időt tudtak ismerkedéssel, egymás közti beszélgetéssel tölteni. A másik fontos következtetést az Író-tábor résztvevőinek válaszaiból szűrtük le: ők szeretnék, ha nagyobb hangsúlyt kapna a próza a gyakorlatok során. Ezt a két felismerést már az idei táborok megtervezésénél figyelembe vettük.

Írótábor

Az ifjúsági klubok működése nem lehet más, mint közösségvezérelt.

Próbáljuk a jelzéseik alapján folyamatosan úgy alakítani a körülményeket, ahogy azt szeretnék. Nem mindig könnyű kompromisszumra jutni velük. Most pl., hogy az Írógárda negyedik születésnapjára készülünk, kitalálták, hogy szívesen olvasnák fel verseiket a kórház gyermekosztályán. Ide azonban nem mehetünk be. A Különleges Gyermekotthonban is hasonló a helyzet, ezért felmerült, hogy látogassunk meg egy nyugdíjas otthont. Ez az ötlet azonban a csoport több tagjának sem tetszett. Így egyelőre függőben van, hogy hová megyünk. Talán valamelyik nyugdíjas klub lesz majd a megoldás.

AZ INNOVÁCIÓ FENNTARTHATÓSÁGA

Az ifjúsági klubok fenntartásának feltétele az utánpótlás biztosítása. A közösségi szolgáltatók beépülése folyamatos, de a könyvtárbemutató középiskolai látogatásaink nyomán is csatlakoznak fiatalok a klubokhoz. Ezeknek a promóciós előadásoknak nagyon nagy a szerepük.

Azzal, hogy a felsős korosztálynak is szerveztünk egy klubot, szintén az innováció fenntarthatóságát biztosítjuk, mert a generációváltás, az idősebbek kiöregedése miatt sem kell az ifjúsági klubok megszűnésétől tartanunk. Egy másik lehetőség a folytonosság megőrzésére, ha a felnőtté váló fiatalok kötődését olyan értéknek tartjuk, ami miatt a klubok felső korhatárát kezelhetjük rugalmasan, vagy akár némi profilmódosítást is végrehajthatunk. (Erre példa, ahogyan a Facebookon megjelenő Kamasz Hang c. rovat nevét Az Írógárdára változtattuk.) Már tervezzük egy – a fiatal felnőttekre fókuszáló – klub létrehozását talán havonta vagy negyedévente egy-egy foglalkozással.

A fenntarthatóság záloga az is, hogy már nem egyedül az ifjúsági könyvtáros feladata az ifjúsági közösségfejlesztés, hogy egy másik kolléga is belépett segítségként az ifjúsági feladatkörbe. Közösén készülnek fel a foglalkozásokra, és közösén tartják azokat, a fiatalok mindkettőjüket ismerik, így egy esetleges hiányzás sem okoz leállást. Tudásuk szinten tartása és fejlesztése végett továbbképzéseken vesznek részt.

A klubok, alkotócsoporthoz működésében arra is van példa, hogy egy-egy régebbi tag jelentkezik, hogy szívesen tartana foglalkozást, előadást a többieknek. De olyan klubtag is van, aki könyvtárosként tanul tovább.

Szeretnénk még legalább néhány évig megtartani az Odút is klubhelyiségnek, de szerencsére a Tudásközpont épületében is sikerült megfelelő helyet találnunk a foglalkozásoknak.

Az Írógárda működését az is segíti, hogy több középiskolai magyartanárral is jó kapcsolatot ápolunk, és ők nemcsak a Kamasz Hang c. rovatunkat figyelik, de tehetséges gyerekeket is ajánlanak a csoportba. Az Alkotógárda fenntarthatósága szempontjából hasznos lenne hasonló kapcsolatot kiépíteni képzőművészeti tanárokkal is.

A Különleges Gyermekotthon lakóinak nagyon nagy igénye van bármilyen szabadidős-kulturális tevékenységre, élvezzük a Gyermekvédelmi Központ támogatását is, intézményünk pedig elkötelezett a program folytatása mellett. Többéves tapasztalattal és komoly szakmai felkészültséggel rendelkezünk, a program fenntarthatósága biztosított.

**„Te egyszer s mindenkorra felelős
lettél azért, amit megszelídítettél.”
(Antoine de Saint-Exupéry)**

ÖNÉRTÉKELÉS

Az Illyés Gyula Könyvtár összes korábbi önértékelését (2017, 2018-KMÉR, 2019) a teljes kollektíva bevonásával, kiscsoportos formában végezte el, utoljára 2022-ben, a KMÉR alapján. Az önértékelés keretszabályainak változása nehezen összehasonlíthatóvá teszi a 2019 és 2022-ben végzett önértékelést. De az nem jelenti azt, hogy ne érzékelnénk a fejlődés irányait. Egy mondatban leginkább úgy lehet ezt összefoglalni, hogy a minőségelvű működés a vezetői elkötelezettségtől a dolgozók mind szélesebb rétegei felé terjed ki. Ebben a folyamatban nagyon nagy segítséget jelentett, hogy megtanultunk kiscsoportos munkában együtt dolgozni.

A korábbi önértékelések tapasztalatából okulva a MIT alaposan előkészítette az önértékelés folyamatát, kritériumonként összegyűjtve az értékelési szempontoknak megfelelő tényeket a könyvtár működéséről. Ez az előkészítő munka tette lehetővé azt, hogy minden kolléga megfelelő kompetenciával tudjon véleményt alkotni a csoportmunka során. Az, hogy mindenkinek véleményt kellett alkotnia, elvezetett ahhoz, hogy a kollégák is elköteleződtek a minőségirányítás gyakorlata iránt. A csoportok összetétele idővel változott: a véletlenszerűen kialakított csoportok tagjai nehezebben működtek együtt, ezért változtattunk (PDCA), és a napi munkában szorosan együttműködő kollégákból álltak össze a csoportok. Az önértékelés folyamata hozzájárult a szervezeti kultúra fejlődéséhez és a könyvtár hatékonyabb működéséhez.

A könyvtár két évente tervezett önértékelése 2021 helyett 2022-re tolódott a COVID19-járvány miatt. A következőre idén, 2024 őszén kerül sor.

Stratégia

Az Illyés Gyula Könyvtár 1960-ban elkészült épülete nem teremtett ideális működési feltételeket, viszont a könyvtár nem engedhette meg magának, hogy ne foglalmazza meg világosan alapvető értékeit, küldetését. Érthető, hogy a könyvtár stratégiáját évtizedekig meghatározta a törekvés az új könyvtár felépítésére. Ezen törekvésünket a könyvtárhasználók és civil partnereink elvárásai is megerősítették. Azáltal, hogy 2016-ban a Modern Városok Programnak köszönhetően kézzelfogható közelségbe került az új épület, fokozottan vált fontossá, hogy a könyvtár szakmai működése is megfeleljen a leendő Szekszárdi Tudásközpont kínálta lehetőségeknek, és a saját jövőképünknek. A Jövőképünk alapján, amit a szlogenünk (Könyv - Kultúra - Közösség) is kifejez, kézenfekvő volt, hogy különböző csoportokat kapcsoljunk a könyvtárhoz, általuk töltve meg élettel az épületet. Két irány emelkedik ki, az ifjúsági könyvtár közössége és a zöld partnerség, ami elvezetett minket az IFLA Green Library Award elnyeréséhez. Ezen törekvések egységes innovációvá váltak a stratégiáink megvalósítása során.

Az önértékelésben megfogalmazódott hiányosságok, különösen az ifjúság korcsoport hiánya, amit csak részben magyarázott a gyerekkönyvtár és a felnőtt könyvtár külön épülete, vezetett el ahhoz, hogy a közösségi szolgálat lehetőségét felhasználva, intenzív marketing tevékenységgel, a kezdeti háromfős olvasóklubból számos hozzánk kapcsolódó ifjúsági közösség jöjjön létre. A zöldkönyvtár esetében ezt a szerteágazó fejlődést kevésbé az

önértékelésben feltárt hibák, mint a saját értékrendünk, jövőképünk, küldetésnyilatkozatunk motiválta.

Munkatársak

Mindkét fejlesztési iránynak az volt az alapja, hogy megtaláltuk azokat a kollégákat, akiknek a személye garanciát jelentett a sikerre. Az innovatív légkör biztosította szabadság segítette munkájukat kiteljesedni. A minőségirányításban jól bevált csoportmunka érzékenyítette a kollégákat az elsőre nehéznek tűnő új problémák megoldására. Az újdonságok jelentette kihívásokat a tervszerű továbbképzések, illetve a szakmai tapasztalatcserek segítettek leküzdeni.

Az önértékelésben, de különösen a dolgozói elégedettségmérésben megfogalmazott probléma, a jutalmazási rendszer hiánya jelentette a legnagyobb lemaradást a munkatársak szemében. Más könyvtárak jó gyakorlatai alapján kidolgoztuk a helyi jutalmazási rendszert, ami két pilléren alapszik: a vezetői értékelésen, illetve a kollektíva döntésén. A szavazás menete a tervezettől eltérően valósult végül meg, kijavítva az előzetesen még nem érzékelt hiányosságokat.

Fontos visszaigazolása az innovatív munkánknak, hogy az egész könyvtáros közösség az ifjúsági könyvtárost (Kaposi Ildikó), valamint az Öko-munkacsoport vezetőjét (Kovács Norbert) tartotta a Kiváló kolléga-díjra leginkább érdemesnek.

A szervezeti kultúra fejlesztésének minden pozitív eredménye ellenére az önértékelésünk kimutatta azt a problémát, ami a személyzeti politika döntéshozatali folyamatai és annak belső kommunikációja között fennáll. A kollégák egy része félt attól, hogy a Tudásközpontban átalakul a munkaköre. Az önértékelés óta fokozott figyelmet fordítottunk a költözéssel járó bizonytalanságok okozta feszültségek oldására, amiben segítséget jelentett az, hogy a Covid elmúltával, az építkezés előrehaladtával személyesen is be tudtuk járni az épületet.

Együttműködés, partnerek, erőforrások

Az önértékelésben megjelenő, a partnerek véleményét összehangoló, és a velük való kapcsolattartás fontosságát kiemelő eredményeink alapján természetes, hogy a zöldkönyvtári innovációnk kiemelt célja volt a magyar zöldkönyvtári hálózat fejlesztése. Együttműködésünk a nemzetközi szakmai szervezetekkel, az országos könyvtári közösségekkel, a vármegyénkben működő szolgáltatóhelyekkel (KSZR), és a helyi civilekkel jelentették azt az erőt, amit a Green Library Awarddal értékelt az IFLA Ensulib szekciója.

Az ifjúsági könyvtári közösség megteremtésének az alapját az a bizalmi kapcsolat szolgálta, ami intézményünket a környék iskoláihoz kötötte. A közösségi szolgálat kihívása adta a kulcsot a kamaszok eléréséhez. Az „Én Könyvtáram” országos mintaprogramja más típusú partnerséget kínált fel a szintén nagyon nehezen megszólítható hátrányos helyzetű fiatalokkal. A mintaprogram tesztelése során kialakult kapcsolat kötelez minket, hogy a program lezárulta után is folytassuk a közös munkát.

A minőségirányítási tevékenységünkben rendszeressé vált igényfelmérések, használói elégedettségmérések a kamaszoknál különösen fontossá váltak, hiszen velük együttműködni nem is lehet másképp, csak kellő odafigyeléssel és rugalmassággal (PDCA), a fiatalokat egyenrangú partnereként kezelve.

Fejlesztendő területek

Az önértékelés során a fejlesztendő területek közé került az épület akadálymentesítése, ami a szakértői vélemények alapján nem lehetséges. Megoldást a tudásközpont jelent. További problémát jelentett az olvasói panaszok és észrevételek száma, hiszen a Covid miatt akadályozva volt a személyes kapcsolattartás. A megoldásként kínálgató online formátumok nem hozták meg a kellő eredményt, ezért további marketing-eszközökkel kívánjuk felhívni az olvasók figyelmét a problémafelvetés lehetőségére, ami a pandémia előtt jól működött.

A folyamatszabályozás terén azonosított problémák megoldása is elkezdődött: a tevékenységleltár aktualizálása megtörtént, de a tudásközpontba költözés után további feladatok várnak még ránk, a mérési pontok beépítését a folyamatgazdák kezdték. De általában is igaz, hogy az új épületbe költözés után tudunk erre több figyelmet fordítani.

Nehéz kérdésnek látszott a könyvtár helyi, regionális, országos és nemzetközi társadalmi hatásának gazdasági szempontú megítélése, mivel sokáig nem ismertünk hozzá módszertani iránymutatást. De az Illyés Gyula Könyvtár nemzetközi szintű megítélése bizonyítottan javult az IFLA Green Library Award elnyerésével. Országos szinten a zöldkönyvtári konferenciasorozat indítása, az MKE éves vándorgyűlésén zöldkönyvtári szekció szervezése, valamint az *Országos Zöldkönyvtári-díj* kezdeményezése (konferencia Pakson a kritériumrendszer kidolgozására) jelentette a továbblépést, míg regionális szinten a KSZR-településeken zöldkönyvtári hálózat kiépítése, helyi szinten pedig a zöld civil partnerekkel való együttműködés felerősödése.

Az önértékelés előkészítése során a MIT nem fordított elég figyelmet a könyvtár társadalmi hatásának megítélésére, pedig a könyvtár hagyományosan szorosan együttműködik a Europe Direct Tolna vármegyei irodájával, valamint szereplője az Állampolgári részvétel hete rendezvénysorozatának.

EREDMÉNYEK, MUTATÓK

Az önértékelés és az éves beszámoló is tartalmazza a könyvtár szolgáltatásaival kapcsolatos mutatószámait. A korábbi évekhez képest a 2023-as számok javuló tendenciát mutatnak.

A könyvtár stratégiájának alapköve a tudásközpontba költözés. A szolgáltatások megújításánál egyaránt figyelembe vettük az épület adta lehetőségeket, illetve a meglévő és a potenciális felhasználók igényeit is.

2024-ben a potenciális használóknak készített online kérdőívet 331-en töltötték ki.

A két innovációnk mögött a közösségi szolgáltatásaink kiemelt fejlesztése áll. A 2018 óta elindult folyamatok eredményei mára már nyilvánvalók:

Az elmúlt 5 év szakmai mutatói két trendet jeleznek: a Covid, illetve energetikai válsághelyzet miatti bezárások miatt az aktív használók, ill. a kölcsönzések számai megtörttek, majd lassan újra nőni kezdtek. A modern globális világkultúra kihívásaiból fakadóan a honlap-látogatások és a web 2.0 szolgáltatások, illetve azok használata lassan nő.

A statisztikai adatainkat a munkánk minősége, illetve a könyvtár adottságai határozzák meg. Míg az első tényezőt az **ILLYÉS GYULA KÖNYVTÁR** minőségirányítás iránti elkötelezettsége, addig a másodikat a *Szekszárdi Tudásközpontba* költözése javíthatja.